

18 ЮНИ –
175 ГОДИНИ
ОТ РОЖДЕНИЕТО
НА АПОСТОЛА

ЛЕВСКИ

Ужасното е, че след тебе
няма никой...
А само някакви словесни
упражнения –
по разписание...
Доведена (след теб!)
и свободата
превърна се в поредната
неделна проповед,
затъкната във гърлото...
И няма кой в сърцето си
да ни приеме...

В една страна,
където вече всеки
мечтае да е нещо друго
или на друго място някъде...
Ужасното е,
че след теб
бесилото
дори
си въобрази,
че е
в
тъ
ж
м
о
ж
н
о
с
т
.
.
.

ИВАН ОВЧАРОВ

МЕЖДУНАРОДНО
ПРИЗНАНИЕ НА ВАРНЕНСКИ
АВТОР

ПАМЕТНИ “СЛАВЯНСКИ РАЗГОВОРИ”

ВЛАДИМИР СТОЯНОВ е новият Лауреат на Всерусийската премия на името на И. Ф. Аненски в раздела “Художествен превод”. Член на Сдружението на писателите-Варна и на Съюза на българските писатели.

Седмичата 9-16 юли 2012 г. остави още един паметен знак в богатата културна история на Варна. Нашият съгражданин Владимир Стоянов – известен национален поет, преводач, критик и бард получи Диплом за лауреат на Всерусийската премия на името на И. Ф. Аненски в раздела “Художествен превод”. На твор-

На стр. 12

Худ. Велина Гребенска - Водно конче

ЮБИЛЕЙ НА РАДЕТЕЛ ЗА БЪЛГАРСКИЯ ФОЛКЛОР ДЕНИЦА УЗУНОВА

СТО НА СТО ТАЛАНТ, ДВЕСТА НА СТО – ТРУД!

Сто на сто талант, двеста на сто труд – тази максима е водеща в житейския и творчески път на народния певец ГЕОРГИ ГЕРМАНОВ. Културната общественост и неговите почитатели отбелязаха на 6 и 7 юли неговата 70-годишнина. Първият ден в Тракийския дом бе проведен конкурс за най-добро изпълнение на песен на певеца и

твореца Георги Германов. Вторият ден бе посветен на награждаването на най-добрите изпълнители, а вечерта бе неговият концерт. Вестник КИЛ, който неотменно следи и отбелязва големите културни прояви в град Варна присъства на концертите и взе интервю от именития юбиляр.

На стр. 10

КИНО

БОРИСЛАВ ГЪРДЕВ

МИЛОШ ФОРМАН НА 80 ГОДИНИ

„Знам, че звучи малко наивно, но и достатъчно сериозно – трябва да забавлявам зрителите. Ние всички трябва да се забавляваме – аз, актьорите, операторът – всички трябва да се чувстват така, все едно правим филма за себе си, защото това е единственият начин творбата да се изпълни с определена лекота.

Ако всички участници чувстват тежестта на парите, дадени за направата на филма, това по някакъв начин влияе на крайния резултат, който не винаги е очакваният”.

На стр. 11

СЪБИТИЕ В БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРНА ИСТОРИЯ

АНГЕЛ ДЮЛГЕРОВ

ВЯРВАЩИЯТ – ФОРМАТА И ОБРАЗЕЦЪТ НА ВСИЧКИ ДРУГИ (250 г. след написването на “История славянобългарская” от Паисий Хилендарски)

Паисий Хилендарски е антропоморфизирало начало на българското историко-литературното Възраждане. Историята на хилендарския монах, както и по-ранният паметник на националната книжовност “Именник на българските ханове” представляват първоначален, архаичен образец на националното историческо мислене, един протожанр, който има генетическа връзка с преводни и оригинални произведения от началния развой на старобългарската литература (летописни приписки, кратки хроники, донякъде епистоларията). Взаимната логическа обусловеност на тези факти ни дава по-голямо основание да определим първобългарската писмена култура не като самостоятелен и в известен смисъл изолиран период, а като органическа част от първия значителен етап на старобългарската

литература, обхващащ времето от VII до XII век. Време, в който се изгражда част от първообраза на старобългарската литература, най-вече нейният летописен дял. Най-точно “Именникът” показва, че историческата летопис се заражда в прабългарската етническа среда, че още в началния период от развитието си старобългарската историография придобива официален дворцов характер и е съставлявала важен елемент в структурата на духовната сфера от старобългарския културен езически модел. Свързващото звено между “История славянобългарская” и “Именник на българските ханове” се явява увековечаването на владетелската личност и олицетворяването на народа чрез нея.

Разбирането на историята през XVIII в. като мощно средство на човешкото познание не

На стр. 5

АНТОЛОГИЯ „МАНУСКРИПТ-КИЛ”

ПЕТЪР АНАСТАСОВ

Но в бурята ще бъдем пак със тебе
народе мой, защото те обичахме...

Н. Вапцаров

Но в бурята ще бъдем пак със тебе,
народе мий, защото те обичахме.
Никола Вапцаров

С народа сме. Обичаме го също.
И също сме готови да умрем.
Но той недоверчиво се отвърща,
когато ние в него се кълнем.

Дали защото нашите куплети
не може да запомни наизуст,
но крачи той след мъртвите поети –
не му е нужен нашият съюз.

Не му е нужна тая идилична
римувана любов и може би
душата му е вече безразлична
към личните ни драми и борби.

И може би с поети неизвестни
народът своите горести дели,
а ние – самозвани, неуместни –
в съдбата му случайно сме дошли.

Мъдруваме, говорим епохално,
а той не чува нашите слова.
И няма по-горчиво, по-печално,
по-страшно неудобство от това.

Безплодно красноречие, тиради –
порой от гласове, а няма глас.
Огласяме салони и площади –
с народа сме, но той дали е с нас?

Дали защото нашите куплети
не може да запомни наизуст,
но крачи той след мъртвите поети –
не му е нужен нашият съюз.

Не му е нужна тая идилична
римувана любов и може би
душата му е вече безразлична
към личните ни драми и борби.

И може би с поети неизвестни
народът своите горести дели,
а ние – самозвани, неуместни –
в съдбата му случайно сме дошли.

Мъдруваме, говорим епохално,
а той не чува нашите слова.
И няма по-горчиво, по-печално,
по-страшно неудобство от това.

Безплодно красноречие, тиради –
порой от гласове, а няма глас.
Огласяме салони и площади –
с народа сме, но той дали е с нас?
1980 г.

КУЛТУРЕН КАЛЕЙДОСКОП

ЛЯТНА ВАКАНЦИЯ ЗА СДРУЖЕНИЕТО НА ПИСАТЕЛИТЕ И В. „КИЛ”

През месец август Сдружението на писателите-Варна и в. „КИЛ” излизат в лятна почивка. Сдружението ще възобнови своята организационна работа през м. Септември, а вестникът ще излезе в последната седмица на същия месец в двоен обем (бр. 8-9).

менен оперен режисьор Пламен Карталов и диригента Борислав Иванов, така и дебютите на младите лица на Варненската опера – диригента Светослав Борисов, Евгений Станимиров (Филип Втори), Димитринка Райчева (Елизабет) и Свилен Николов (Маркиз Поза), който вече е изпълнявал тази роля, но не и в Опера в Летния театър.

Режисьорският прочит на

ПОКАНА

Всички членове на Сдружението на писателите – Варна, трябва да заплатят членския си внос за 2012 г. най-късно до 10 септември!

Хубави летни преживявания на всички творци, приятели и почитатели на словото, музиката и четката!

КИЛ

СИЛНИ ДЕБЮТИ В ПРЕМИЕРАТА НА „ДОН КАРЛОС” В ОПЕРА В ЛЕТНИЯ ТЕАТЪР 2012

Двата спектакъла от премиерата на „Дон Карлос” в Опера в Летния театър на 9 и 10 юли бяха динамични и магнетични представления, с които проф. Пламен Карталов ни показва какво означава да създадеш постановка на висотата на шедеврова на Верди. Динамични и хомогенни, с подчертано ансамблова игра, с прекрасни „кралски” костюми, с ефектна и изчистена сценогра-

ф. Пламен Карталов, както и прочутата му възискателност предпоставиха успеха на постановката. Тя изискваше от всички творци максимална емоционална ангажираност, физическа издръжливост и въобще тотално присъствие не просто на сцената или пред оркестъра, а в самата тъкан на художествения замисъл. В постигането на синхрон между драматургия, текст и музика диригентът на Държавна опера Варна Светослав Борисов, възпитаник на НУИ „Добри Христов и Университета за музика и театрално изкуство в Грац, Австрия, партнираше достойно на проф. Карталов. Неговият красноречив, изразителен и съсредоточен в същността диригентски жест уверено задаваше темпото и извеждаше необходимите акцен-

Известните солисти Орлин Горанов, Даниела Димова и Олга Михайлова-Динова ще представят с присъщата им артистичност хитови заглавия от вечните мюзикъли, играни на Бродуей и обичани в цял свят. След бравурното си участие в Европейския музикален фестивал, сега триото разширява програмата си, като включва към Симфоничния оркестър, хора и балета на Държавна опера Варна.

Очаквайте на 2 август от 21.00 ч. в Опера в Летния театър „Аида” с Линка Стоянова в главната роля.

ТРИ ПРЕМИЕРИ ДО КРАЯ НА ГОДИНАТА В ДРАМАТИЧЕН ТЕАТЪР „СТОЯН БЪЧВАРОВ”

Три премиери предстоят до края на годината на сцената на Драматичен театър „Стоян Бъчваров”. В средата на септември ще бъде премиерата на „Паметта на водата” от Шийла Стивънсън, постановка и музикална среда

ара на театъра са селектирани за участие в Международния театрален фестивал „Сцена на кръстопът” в Пловдив. В средата на септември там ще бъде показан „Дон Жуан или Любовта към геометрията” по текстове на Макс Фриш, Жан-Батист Молиер, Салвадор Дали, Луиджи Пирандело, Жорж Юлгар, сценична версия и постановка Георги Михалков, сценография Петър Митев, костюми Петър Митев, Стоян Радев, хореография Ива Караманчева, авторска музика Веселина Драголова, Иван Драголов, с Владислав Виолинов в главната роля. Другата селектирана постановка е копродукцията на Театрално-музикален продуцентски център Варна и Учебен театър НАТФИЗ „Кръстьо Сарафов” на „Гленгари Глен Рос” от Дейвид Мамет, превод и сценична редакция проф. Пламен Марков, постановка проф. Пламен Марков, сценография и костюми Мира Каланова, музика Мира Искърлова, тренинг актьорска кондиция Пенко Господинов, асистент-режисьори Маргарита Мачева и Тамара Янкова с участието на студенти от класа на проф. Пламен Марков.

„ЗЛАТЕН КАПИТЕЛ” ЗА 90-ГОДИШНИЯ ЮБИЛЕЙ НА АРХ. КОСЬО ХРИСТОВ

Изложба на автора на Фестивалния и конгресен център в Дома на архитекта Варна.

Арх. Косьо Христов е един от най-успешните варненски архитекти, завършили архитектура в Държавния университет Варна (1947-1953), където се дипломира при проф. Петър Загорски, с проект по жилищни сгради.

Роден на 5 юли 1922 г. в с. Мировци до Нови пазар, той завършва гимназия в Шумен, след което е мобилизиран на фронта за цели 5 години. По време на следването си работи като художник, за да се издържа. Голям майстор на портрета, Косьо Христов е създал стотици творби в различни техники и формати, включително и по поръчка на големия български акварелист Константин Щърке-

лов, негов преподавател в университета.

Арх. Косьо Христов работи в Проектантска организация Варна от самото ѝ създаване. Живее известно време в Тунис и Либия, където също има реализирани обекти. Автор е на множество забележителни сгради във Варна и областта. Знакови за неговото творчество и за Варна са Фестивалният и конгресен център, минералната баня „Гъбата”, хотел „Черно море”, сградата на бившия Научно-технически съюз, реконструкцията на Кукления театър, кино „Добрич”, плувни басейни във Варна и Добрич, много жилищни и обществени сгради.

Темата за термалните води като източник за екологично отопление и в съвременните спални центрове заема специално място в творчеството на арх. Косьо Христов. Той залага иновативно използване на термални води в минералната баня „Гъбата”, както и в отоплителната система за сградата на Научно-технически съюз, в която сега са разположени офисите на много фирми.

По повод 90-годишния юбилей на арх. Косьо Христов, на 5 юли в галерия „Дом на архитекта” Варна, ул. „Мусала 10”, се откри ретроспективна изложба с документални материали, оригинални чертежи, проекти, концепции и рисунки. Куратор на изложбата е доц. д-р арх. Станчо Веков. При откриване на изложбата заслужилият творец арх. Косьо Христов, достигнал достопепната 90-годишна възраст, бе удостоен със специалната награда на Съюза на архитектите в България „Златен капител”. Арх. Косьо Христов е носител и на много други отличия, между които орден „Г. Димитров” за ФКЦ и Награда „Варна”.

РЕЗУЛТАТИ ОТ КАСТИНГА НА ДТ „СТОЯН БЪЧВАРОВ”

На 11 юли 2012 г. в Драматичен театър „Стоян Бъчваров” бе проведен оповестения предварително кастинг за актьори – мъже. Явили се 39 кандидати представиха текст по свой избор пред комисия в състав: проф. Пламен Марков, Мартин Киселов, Веселина Михалкова, Гертана Плетнъова, Биляна Стоева, Владислав Виолинов, Валентин Митев и Свилен Стоянов. След обстойно обсъждане

на изпълненията комисията откри имената на Валери Вълчев, Васил Асенов, Димитър Мартинов, Ивайло Иванов, Красимир Митов, Мирослав Симеонов и Теодор Папазов. Драматичен театър „Стоян Бъчваров” ще търси варианти за бъдещо творческо сътрудничество с тези 7 актьори.

ВИОЛЕТА ТОНЧЕВА

фия, спектаклите създадоха една от кулминациите на летния музикален сезон. Особено впечатляващо бе решението с кръста по протежение на цялата сцена, който постоянно присъстваше като алюзия за сблъсъка между властта и любовта, като „карма, жертвен агнец и Голгота”, както обича да се изразява Маестро Карталов. Запаленият огнен кръст в тъмнината на нощта направо отнемаше дъха на зрителите! Пиротехника в Опера в Летния театър - нещо, което се случи за пръв път на откритата лятна сцена.

Специално премиерата на „Дон Карлос” на 10 юли бе следена с вълнение и съпричастност от публиката, дошла да види както постановката на водещия съвре-

ти. Той успя да овладее и всички предизвестени трудности, които съпътстват представленията на една лятна сцена. Сложният оперен механизъм на „Дон Карлос” следваше убедително своя ход в този силен дебют за маестро Борисов.

HELLO BROADWAY В ОПЕРА В ЛЕТНИЯ ТЕАТЪР НА 31 ЮЛИ

Спектакълът „Hello Broadway” – Музиката на Америка, в рамките на Опера в Летния театър на 31 юли от 21.00 ч., се осъществява и със специалната подкрепа на „Cantus Firmus” и Фондация „Америка за България”.

Стоян Радев Ге. К., сценография и костюми Мира Каланова, с участието на Теодора Михайлова, Веселина Михалкова, Даниела Викторова, Гертана Плетнъова, Владислав Виолинов и Николай Божков.

В края на октомври е планирана премиерата на „Вуйчо Ваньо” от А. П. Чехов, режисьор проф. Пламен Марков, сценография Мира Каланова, композитор Калин Николов.

В края на годината режисьорката Веселка Кунчева ще приключи работата си по пиесата на Магдалена Борисова „Сън”, отличена в конкурса за детска пиеса, проведен по повод 90-годишнината на Драматичен театър „Стоян Бъчваров”.

Две постановки от реперто-

КУЛТУРЕН КАЛЕЙДОСКОП

ФЕСТИВАЛЕН И КОНГРЕСЕН ЦЕНТЪР

Драматично-куклен театър „Васил Друмев” – Шумен гостува на 16 юли с комедията на Бранислав Нушич „Д-Р”. Постановка Бойко Богданов

С участието на: Тончо Токмакиев, Мария Сапунджиева, Димитър Димитров, Сия Драгоева, Милен Димитров, Димитрия Милушева, Кольо Стайков и др.

„Д-р” е блестяща комедия на известния сръбски писател и драматург Бранислав Нушич – ярък комедиограф, изобличител на социалните пороци в сръбското общество от края на XIX и началото на XX век. Творбата е написана през 1936 г., но, както обикновено става с големите произведения на изкуството, тя не е загубила нито актуалността си, нито привлекателността си до днес.

В спектакъла на режисьора Бойко Богданов има от всичко по много – и смях, и гротеска, и истина, и балкански нрави, и измами, и откровения, което кара зрителите истински да се забавляват.

ОЛГА БОЕВА

НАЙ-ВИСОК РЕЙТИНГ ЗА РУМЯНА КАРАДИМЧЕВА, ВОДЕЩА НА „НЕДЕЛНО МАТИНЕ” И “VIVA LA MUSICA” - СПЕЦИАЛНИЯ МЕДИЕН ПАРТНЬОР НА ОПЕРА В ЛЕТНИЯ ТЕАТЪР - ВАРНА 2012

Според последното социологическо проучване на слушателската аудитория на БНР, предаването на Румяна Карадимчева “Неделно матине” и съботното

“Viva la Muisica”, което тя води заедно с Владимир Джамбазов, са с най-добър рейтинг и заемат съответно първо и второ място по слушаемост сред всички програми на БНР.

Това е една прекрасна новина както за професионализма на Румяна Карадимчева и Владимир Джамбазов, така и за ценителите на сериозното музикално изкуство.

“Viva la Muisica” бе обявено неотдавна и за едно от първите 5 най-добри музикални предавания в Европа на престижния международен форум “При Европа”, получи и голямата награда на БНР „Сирак Скитник”.

РУМИ КОСТАДИНОВА

Худ. Велина Гребенска - Синьо

„ДУХ ПО ВЯТЪР РАЗПИЛЯН” – НОВАТА ПОЕТИЧНА КНИГА НА ГАЛИНА ИВАНОВА, ПРЕДСТАВЕНА В ГАЛЕРИЯ „АРТ МАРКОНИ”

За нея поезията е необходимост за себеизразяване, почти като римуван дневник, в който всеки миг има свой образ, цвят, асоциация, импулс и не рядко себеирония.

Интересен е коментарът на Ивайло Терзийски за поезията на Галина Иванова: “Напоследък, сред големия бум на книгоиздаването, всеки, който успя да намери някой лев от спонсори, се отправя към печатниците и

издателствата. Много пишещи, а малко четящи – това е проблемът на нашето съвремие. Но случаят с Галина Иванова не е такъв. Това че издава първата си стихосбирка („Идилчни бои”) след 40-годишнината си, говори достатъчно за нейната самовискателност и критичност.

Още повече, че с поетичната си култура и житейския опит, нейните уж строго индивидуални писания отправят към нас и общочовешки, стойностни послания.

Сред многото поетични превъплъщения на Галина, вече се страхувам да дам еднозначна дефиниция за човека и поета в нея. Мисля си, че стихотворението ѝ („Шаманства през април”) донякъде декодира нейната сложна и деликатна душевност. С истински размах на професионален художник, тя вае картина след картина, в които приказното настища сетивата ни и взема връх. С неподозирана лекота, с изящество и трепет, тя описва себе си и връхлетелите я чувства :

*Ще съм вишна, венчелистче,
ще потъвам в унес бял,
а цветът ми – току виж, че
със вселенска ласка слял
на моминската ми обич
трепета и пръв, и чист,
той ще вае – в късна доба –
в изумрудно стихнал лист...
Само с няколко щрихи пресъздава
магнетичността на любимия –
нейно далечно и
близо вдъхновение:
Но кой си ти – бос по
тревата странник,
момче безсънно,
с тъмен ирис – маг,
пред мен разписки
стихове пространни –
бял крем – до роза,
до тинтява – мак?
„Синкав акварел”*

Като Господарка на Светлината („Лъч в Булонски лес”), Галина ни потопява в нейния ефирен и свършен свят, където реалното се смесва с фантазиите и това меко съприкосновение ражда неподозирани красиви светове:

*Така е погълнат
от пролетна треска,
че хуква да смеси кармин
и кобалт*

ЛИТЕРАТУРЕН КОНКУРС „ПАМЕТТА НА ВОДАТА”

Община Бяла, Варненска област и Сдружение на писателите – Варна организират **ВТОРИ НАЦИОНАЛЕН КОНКУРС ЗА ПОЕЗИЯ „ПАМЕТТА НА ВОДАТА”**

През 2012 г. поетичната надпревара ще премине под мотото „Морето! Най-голямото събитие!” (Христо Фотев).

Наградата на конкурса има за цел да стимулира литературното творчество, посветено на многообразието на българския воден ресурс и свързаните с него философски, естетически, дори туристически вариации.

За участие се приемат до 3 стихотворения в три екземпляра. Произведенията трябва да са свързани с насочеността на конкурса и в тях да присъства водата – в многобройните интерпретации на този природен феномен.

В конкурса могат да вземат участие български автори от страната и чужбина без възрастово ограничение, като предлаганите произведения не трябва да са публикувани никъде, включително в Интернет.

Представените творби ще се оценяват от тричленно жури, избрано от Инициативния комитет на наградата. Имената на журиращите през 2012 г. ще бъдат обявени след края на конкурса.

Конкурсът е анонимен. Към творбите се прилага запечатан плик с имена, адрес и телефон на автора.

Срокът за изпращане на конкурсните творби е до 5 септември 2012 г. на адрес:

9101, гр. Бяла, област Варна, ул. „Андрей Преманов” № 29 – за конкурса „Паметта на водата”.

*и кашля предизгревно,
сънен и дрезгав,
и нее предприливо
в нисичък алт.
„В очите на март”*

Кое все пак е това, което отличава тази поезия? Това е, че докато другите се надвикват с децибелите на оглушителния делник, Галина заявява чувствата си полушепнешком, като вид заклинание, дискретно и влюбено:

*Не е бурлеска,
щом на свойто рамо
девоката, със мрежи
от звезди...
...пристъпва с мисли,
толкова потайни,
плете воал от синната зора...
„Не е бурлеска”*

Не може да отменим, без да подчертаем песенната стихия на творчеството ѝ. Като на един дъх са изпети стиховете – „Разходки”, „В сянката на дъб”, „Непоислини тъги” и много, много др.

Но не трябва да се омаловажават и постиженията ѝ на философска тематика, в които поетическите персонажи като времето, светлината, изобилстват:

*Часове нижат облаци
в бавен сатен...
„Идилчни бои”*

*Подир което - ха върви, доказвай,
че, всъщност,
си по своему щастлив
не с диамантите на дните
твои в пазвата,
а с простикия факт,
че съмваш - жив.
„Не ме кичете”*

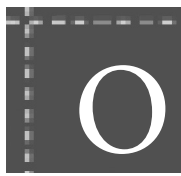
Относно метафоричния изказ на Галина може да се пише дълго. С такава лекота тя поднася завидни, свежи, неподражаеми метафори, че човек мислено си задава въпроса: как изобщо го прави това, възможно ли е? Нейните съновидения оживяват в прекрасни образи и натежават като гроздове в творбите ѝ:

*Часове нижат облаци
в бавен сатен
и засенчват ми грижи натрапни.
Със кervани свещени
неделният ден
носи тих покой - невероятник.
„Идилчни бои”*

И понеже любовта заема царското място в нейната поезия, Галина нарежда възхитително ноти и приласкава за взаимност:

*Ако всичко това си,
в луничките мои се взри,
разгадай ги най-правилно,
с шепи гребни от смеха ми,
из любовните ирис
запечатай мига –
на душата си – в светлата гама.
„Ти не си ли?”*

Трябва да отбележа, че с участието в литературните виртуални сайтове тя се наложи като един от не само най-четените, но и обичани творци. Благодарността ѝ диша във всяка творба и апелът ѝ в обediaващото ни откъм духовност време, е за повече човечност. Пък и дай Боже, повече такива светли магьосничества като нейното, повече такива идилчни бои, в които светът белва чист...

Отдавна не срещаме лика му по край брежните улици на Бургас, Созопол, Гюзи-кен... В преливащата се черта между водната стихия и земната твърд, в грубия живот на черноморските рибари, вече не шества Ячо Кабаивански - Марко Поло. От живота им, който той описа, а обществото забрави, няма и помен. Литературните енциклопедии считат за свой „дълг“ да не отделят страница за този натуралист в едно неотменно битие, где то реално съществували люде потънаха в безсмислието на блянове си. В „Това е положението“ – повест из живота на черноморските рибари“ (1943), „Капитан Драго“ (1946), но с архетипажи от преди десетилетия; с фрагменти в сборника „Идат“ (1945) и многократно в периодиката, тези нелюбени от морето солени чеда повдигнаха завесата на човешката си същност. Изтляла днес в праха на литературната история и сторила път на теми, поднасяни от кабинетни маринисти. Но...

Но мощният социален взрив в литературата за морето и за морските труженици не търпи трафаретност и умозрителност. Още повече пък: непроверена „достоверност“. Затова творбите на българския Марко Поло заслужават, макар бегло, внимание с истинността на наблюденията и с опитите за размисъл, които ни предлагат от дистанцията на времето и от критериите на познавателната стойност... Където актуалността и естетическият шрих се коренят в многолетните традиции на черноморското рибарство, подхранвали много емоции и творчески опити в трудната конкуренция за читателско внимание във времето.

Темата за рибарството като обект на художествена интерпретация, както въобще темата за морето и за българското морячество, навлиза в литературното ни наследство по-трайно, ала не съвсем убедително в края на 19 в. Много често в претворяването ѝ водещ елемент е идеализацията. В „Старият рибар“ Константин Величков отбелязва:

Блазе му! Вечер в чиста е премяна. Край ламбата, опря до стария зид, седи сред челяд и жена засмяна, изглежда ги доволен и честит и за ловитбата в нощта студена разказва важно с тържествующ вид.

Други, като Елисавета Багряна, Мария Грубешлиева-Балина, Кирил Христов и пр. полагат основите на „статичното“ виждане за съдбата на морските труженици: старата лодка, предавана от баща на син в отчаяната борба за хляб, равнодушието към красотите на морето пак поради тази причина, усещането за безнадеждност в повтарящото се еднообразие на бедността. Трудно ще открием ясна посока и на протеста, заложен в лирическия герой на „Рибарски живот“ от Валцаров. Но човешкото търпение, както и самият живот, на фона на който е провозирано, също се трансформира. Бавно, ала във възходяща градация, засега още предадена завоалирано – напр. „Пристанищни хора“ на Стефан Станчев:

Когато спре на котва параход, събират се като врабци на зърно. Работниците тръгват в плавен ход, под бремето на тежести огромни. Приведени, един след друг вървят, като мравуняк черен по полето. И глух протест очите им искрят, бунтовни думи крият във сърдцето.

Приблизително същият процес на опознаване на „морските“ люде и на изразено съчувствие към ористта им съзираме и в прозата – нека си припомним най-вече за Кирил Гривек и за Крум Кънчев, при които смисълът на споменатото съчувствие идва от познаването на корените му не чрез нечий преразка. Затова е разбираемо възмущението на Кънчев в сп. „Морски преглед“ от появата на романа „Капитан“ и от описанието на моряшкия бит така, както го е осмислила Яна Язова: „В една бърканица от невероятно, смешно, подло, глупаво и грубо наивно, нашите доблестни мореходци и незаменими работници, на чиито плещи се крепи победното дело на родното корабоплаване са представени като дребнавци, които тънат в любовни сплетни, озлобени преследвачи на своите съперници в моряшкото поприще и готови на всички престъпления в името на жените и златото. Нито една моряшка добродетел не е изтъкната, нито един положителен образ не е даден!..“

Затова пък героите на Ячо Кабаивански - Марко Поло, тънат единствено в мизерия и безизход

ГЕОРГИ Н. НИКОЛОВ

МАРКО ПОЛО, МАРКО ПОЛО, ОТДАВНА СА ЗАГЛЪХНАЛИ СТЬПКИТЕ ТИ...

дица. За разлика от Христо Катин - Кълвача в „Капитан“ те не бележат главолмно издигане в професията. Не се откъсват от предопределената им участ и не съзнават верооятността да живеят по-смислено и по-добре. Самият делник никога не вдига пред тях завесата на друго битие, освен полугладното. Окъсани, чорлави, вмирисани на вино и евтин качак, те са нелицеприятни както в действителността, така и като литературни персонажи. Привидно действията им са еднообразни и паразитни, лишени от мисъл. Адресирани само до спечелването на поредното дневно препитание, до укротения стомах и пълната чаша. Такива ги е виждал в пребиваването си из рибните борси д-р Кабаивански прозирайки, че човешката им тайфа не е озлобена глутница, а сбор от личности, които оцеляват именно чрез сплътността си. Които чрез грубостта си противодействат на живота, за да не бъдат смакчани от неговия валак: като деца, като възрастни бараби и дори на финала на дните си. В разказите – повечето грапави литературни фрагменти от „Това е положението“, „Капитан Драго“ и др., Марко Поло не влага никакви илюзии. Създава се впечатление, че описвайки отделни моменти от делника на Панко Бохема, Патаран, Капитан Алекси, Мързелушка, на малкия бараба Ганчо, с малки изключения в „Капитан Драго“ и в разказа „Лоцман“, авторът преповтаря фрагментите на една-единствена съдба. Негова заслуга да оцелеят разказите му в анализите на

българската маринистика е обстоятелството, че са отдалечени от политическите веяния на своето време. Наистина, животът на Ячо Кабаивански е минал под егидата на лична политическа ориентация, но морето и децата му са извън подобна канавка, за разлика от сборниците „Под бомбите“, „Да бий барабана“, „Двамата“... Когато повествува за морските труженици, Марко Поло предпочита да въведе читателя в нерадите им приключения за оцеляване, оставяйки го сам да даде оценка на ситуацията, действията и мисленето на героите. Да ги отхвърли като приемлив обект за пресъздаване в художествената литература, или да ги вмести в нравствените си поведенчески критерии. Но това, което днес изглежда архаично в социалния статус на хората от крайбрежието, се връща в 21 век под формата на други неформални обединения, съществуващи на границата на човешкия минимум и личностно обезличаване. В този смисъл маринистиката на Кабаивански е неволно послание за кръговете на живота, преплитачи се и едновременно потъващи един в друг. Какво е Патаран, гонен от стражарите малък бездомник, ако не по-късен Панко Бохема? Каква смърт очаква самия Панко, ако не кончината на Капитан Алекси? На какво се е надявал Ганчо в детската си наивност, докато троши гръб зад грелото по аламаните в разказа „Бараба“ от май 1939 г.? „Взе Ганчо на ръка 400 лева и пред замъгле-

на емоционалния спектър. А той пък, от вътрешно негодувание и стимулиран от явната безизходница, търси посока за ескалацията си. „Слънцето се скрива. – с привидна монотонност обяснява авторът – Работниците прекъсват за пет минути работата, напъхват стомасите си с хляб и сирене и пак се хващат за ножовете. Към два часа полунощ главите кълмват от умора, ножовете по-често се спират да почиват, а миачките се забравят с ръце във водата. „Бъбързо“ изревава над главите им главатарят им, те се стресват и паламудите пак засноват от кошовете върху масата, от масата в лакана, от лакана в резервуарите със саламура. В пет часа работата се привършва и работниците налягат върху пода на малките канторки, задушени от миризмата на риба и кръв. В шест часа, разбудени от чорбаджията, те бързат, пълнят кошове с паламуд... Новият ден започва.“ Рибната борса, заедно с описанията на морския улов, гемиджилъка, хамалуването, с дивото веселие на необузвани души, завършва омагьосания кръг на безправието. Той е символ на държавата-машеха, нехаеща за излишните души в пределите ѝ. Те не винаги са изцяло на дъното, но прозренията им са общи. Изказани с различни думи, показани в нееднакви ракурси, но внушаващи единствения път за оцеляване, за себеуважение и за противоборство на сипещите се от вси страни предизвикателства: „Нали знаете,

печели праволинейния, който не се огъва, който не си чупи гръбнака... Ех, той може да остане за цял живот бедняк, може да е за другите прост, глупак, просто не за днешното възло време, може... Но той е човек, той не ще се превърне в торба с пари, каквито днес на всяка крачка срещаме, и не ще се удави в парите си и ще остане докрай човек, и ще докара кораба си в пристанището невредим... Човешкия кораб... – кораба на цялото човечество“

Дотогава, обаче, докато нравствените категории стигнат в избиствен вид до облъсканите си крайбрежни адресати, времето и социалните трусове ще поставят редица прегради. Явният грабеж на рибните прекупвачи при определянето на цените, капризите на времето, отчаянието, че утре ще е по-зле дори и от днес, чиновническото безхаберие, недвусмислено подсказват на хората какво следва след безкрайното търпение. Достатъчно запознат със световъзприемането на героите си, Марко Поло не ги облича в политически доспехи. С думите на капитан Ставро той осмисля пред нас стъпките им и докъде ще стигнат те в лавината на масовия гняв: „Той разбута замръзналата тъпла, потънала цяла в пот пред нерешителния момент, и викна:

- Тръгвайте! Хайде всички! Какво чакате! Да пълним кесииите на чорбаджиите ли? Хайде... Няма да пукнем от глад!..

Тълпата политна, олюля се и тръгна след капитан Ставро. В тоя миг от гърдите на стотиците бра-

дясали мъже падна голямия камък, който ги подтискаше и отвори свободен път на дълго сподавания вик:

- Долууу! Няма да ловим риба!

Викът, като боен призив, обедини всичките хора и те се втурнаха към аламаните“. Потъването на моторницата „Свети Никола“ в разказа „Крайбрежна служба“ идва да внуши на читателите краха на един вече отминаващ бит, на остарял мисловен начин, на равнодушно подчинение пред явната подигравка с труда на крайбрежните хора и с правото им на съществуване въобще. Символът на светия чудотворец не задоволява критериите на осъзнатата дрипава, чорлава, гръмогласна тъпла, постепенно разбираща силата си. Резултатите Ячо Кабаивански оставя в нашите предположения и в бъдните години на все по-ясни конфликти, на които той е свидетел и които не разказа, може би поради ранната си смърт. „Това е положението – повест из живота на черноморските рибари“, е броница от разкази за разни случки, но с един почти постоянен хор от герои. В този смисъл книгата напомня повече роман от взаимнопреливащи се фрагменти – написан малко тромаво и грубовато, но достоверно. В това е неговата ценност, а маринистичните късове, пръснати в други сборници и в „Капитан Драго“, само допълват панорамата-сага за изчезнала днес социална прослойка. Тази на низвергнатото черноморско братство от рибари, борсови работници, бараби, гемиджии и хамали: отритнати от света на вълните, който обаче не може да съществува без тях и пак без тях не би бил толкова колоритен. Нито толкова жизнерадостен в безкрайната върволица от тегоби, глад и непонятно за сития наблюдател веселие. Днес мястото им около разрушените скели е пусто. От пясъците много рядко ще се видят стърчащи полуизгнилите ребра на някогашна обхътана от труд и вълни гемия. Не звучат и волните приказки от характерния специфичен говор и терминология, които Марко Поло запази из страниците си – също негова сериозна заслуга за бъдните читатели. Значи ли подобно отсъствие забравя за отминалите времена, страдания, стиснати юмруци и пропаднали надежди? Не, разбира се. Помни ги морето, презирайки неблагодарната човешка памет. Марко Поло, това означава, че и ти не си забравен. Нищо, че стъпките ти отдавна са заглъхнали. Къде? Те не могат да заглъхнат в кръвта на потомците, които някогашните бараби претвориха в поколения и в родова памет чрез солена течност на вените си. Достатъчно е, докторе, нали? Това е положението, Марко Поло, Марко Поло...

ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ:

Величков, Константин. *Старият рибар*. // Величков, Константин. *Тъги и радости : Избрани произведения за деца и юноши*. - С. : Нар. младеж, 1975.

Поло, Марко. *Лоцман*. // Поло, Марко. *Идат : Разкази*. Т. 1. - С. : Книгоизд. Д. Маджаров, 1945, с. 82.

Поло, Марко. *Рибари*. // Поло, Марко. *Това е положението : Повест из живота на черноморските рибари*. - 2. доп. изд. - С. : Печ. на Военно-книгоиздателския фонд, 1945, с. 174.

Станчев, Стефан. *Пристанищни хора*. // Станчев, Стефан. *Моряк*. - С., Бълг. народен морски сговор - Бургаски клон, 1935, с. 34.

От стр. 1

изключва нейната роля за национално пробуждане не само у нас, но и у други народи, които са живели приблизително при същите исторически условия. Възраждането на западните славяни започва с идеализация и култ на историческото минало, с патетични възгласи към старината. Понеже *“настоящето е плачевно и безутешно, народът е дирел своето човешко право за съществуване в миналото, което фантазията е украсявала с образците на велики национални херои”* (Боян Пенев). Миналото се посочвало като залог за едно по-светло бъдеще. В контекста на онова време произведението на Паисий изразява това романтично отношение към историческата старина, което по-нататък ще бъде определено от мнозина като особена посока в художествената литература на Българското възраждане. Във всеки отделен славянски народ това влияние е получило своеобразен характер в зависимост от специфичните особености на самия народ.

Но Паисий едва ли би могъл да разчита на успех сред своите читатели и слушатели –

сбратята единородци, – ако не бе се съобразил с фолклорно-епичната представа за света и събитията в него, която е господстваща сред простите орачи, копачи и занаятчии. Съществено място в концепцията му за историята и нейната рецепция заемат космологичните проблеми и тези, свързани с етногенезиса на славяните и българите. Обстоятелството, че Паисий Хилендарски в много случаи прибегва до използване на митове¹ и в частност на митически герои (в случая образите на Ной, Мосох), характеризира скритата му цел да се открият такива ипостаси на абсолютни истини, имащи трайно значение в общочовешката или националната култура. Тези архетипни образи у него, както и у Орбини² и в “Киевски синопсис” присъстват като носители на нещо постоянно, трайно, неизменно в потока на вечно изменящите се събития от историята на славянските народи. *“Стремежът на Паисия – пише Боян Пенев – да заинтересува българските четици с нагледни, изпъстрени с множество подробности исторически описания личи в начина, по който той характеризира отделни личности, особено български царе и светци. Тия личности, из които се спира със симпатия, са обрисувани особено ясно: във въображението на простия четец те са изпъквали като цялостни, отделни образи с определени външни и вътрешни черти.”*

В началото на главата “Историческо събрание на българския народ” Паисий се позовава на Библията, за да стигне до произхода на славяните като древен библейски народ. Съществен момент в историята на славянското племе според него е откриването на свещена, обетована земя. През много страдания преминават славяните и българите, докато открият желаната плодородна земя. В трудни войни отстояват тази земя и я разширяват, защото *“то било воля Божия да се насели славянобългарският народ в тая земя”*. Организираният живот създава

основа за човешко безсмъртие или за това, което най-много се доближава до него. Доколкото организацията изисква укрепване чрез написаното (историята), несъмнено и историята е предпоставка за тази по-висша степен на развитие, в която животът буквално се обвързва с паметта, с другите, с живото с тях и в тях, и то извън областта на собствения генеративен континуум.

Своята хронология Паисий основава преди всичко на историческото знание. Използването на летобройната система в съчинение, което е тясно свързано с политическия живот на прабългарите, е очевидно доказателство за изградено историческо съзнание. Точното посочване на годините на управление и на родовия произход на всеки един от владетелите свидетелства за наличието на историческа концепция, изразена особено ясно чрез смяната на управляващите прабългарски династични родове. Интересно е, че по същия начин например е изграден “Именик на българските царе”, представящ историята на царските родове като един единен процес. В Историята на Паисий политическата тенденция е изразена убедително и чрез стремежа да се възвеличи личността на

самостоятелно и славни”.

Образът на царя у Паисий обединява в себе си желанието за независимост, за пълновластие над самия себе си, за цялостно познание, за самоосъзнаване, за осъзнаване. В този смисъл царят, заедно с героя, светеца, бащата, мъдреца (другите персонажи в историята на хилендарския монах), се явява първообраз на човешко съвършенство и цели да мобилизира всички духовни сили, за да се реализира в духа на своя реципиент. Разбира се, всички събития и исторически препратки при неговата характеристика в Историята имат винаги едно обяснение: *волята божия*. Тя стои над всичко и е първопричина за всичко.

Още в самото начало на своята История Паисий показва, че не е чужд на теологичния мироглед. В предисловието “Ползата от историята” той изказва познатата средновековна християнска теза, че историческите събития се управляват *свише* и историческото движение се извършва по предначертан божествен план... В духа на християнската нравственост писателят тълкува падането на българите под гръцко владичество като следствие греха на цар Самуил, *“избил своя царски род, прогневил много Бога и Бог изпра-*

СЪБИТИЕ В БЪЛГАРСКАТА ЛИТЕРАТУРНА ИСТОРИЯ

ВЯРВАЩИЯТ – ФОРМАТА И ОБРАЗЕЦЪТ НА ВСИЧКИ ДРУГИ

(250 г. след написването на “История славянобългарская” от Паисий Хилендарски)

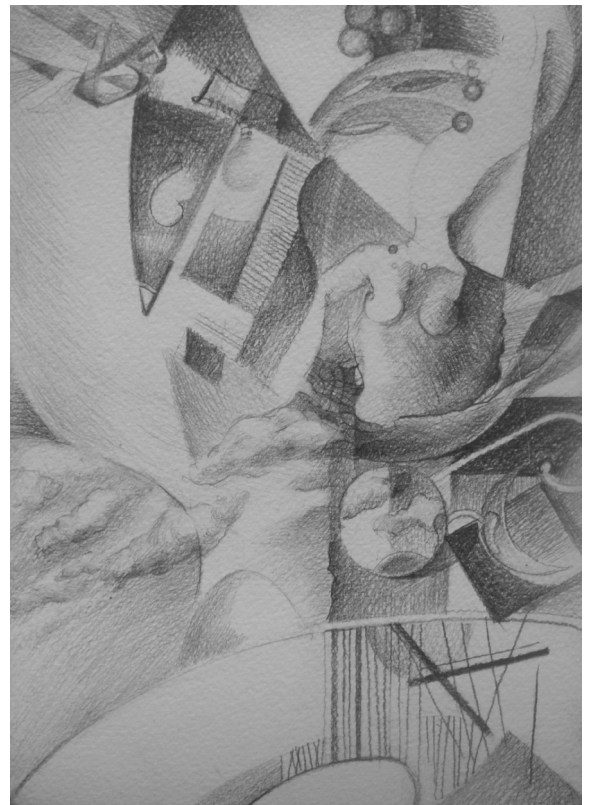

тил гнева си върху него и върху цяла България и ги предал на гръцки ръце за много време”. И в същото време Бог закриля според автора българските царе Симеон, Самуил, Асен, докато са спазвали нормите на християнската нравственост.

Християнският историописец отдава правото на историята да дава разум не само на големите владетели за добро властване: *“как могат да държат дадените им от бога поданици в страх божии, в послушание, тишина, правда и благочестие, как да укротят и изкореняват бунтовниците, как да се опълчват против външните врагове във войните, как да ги победят и сключат мир”*, но и на всеки човек, за да управлява себе си или своя дом, учейки се и прекланяйки се пред могъществото на своя владетел. Този факт естествено оказвал влияние и върху характеристиката на българите, която в известни свои констатации се доближава до тази на царската воля, смелост и проникновение: *„Но не били научени да се покоряват на царе, а били свирепи и диви, безстрашни и силни във война, люти като лъвовете. Един отивал срещу десет без страх, както и досега от север излиза всесилен и мощен във война и бран народ. Такива били в началото българите, силни и яки във война“*. В първата част на

Бароний, на лист 567, пише: *„Българите са страшни за целия свят, малък народ, но непобедим“*. Така и гърците пишат в своите истории: *„Българите са диви и непобедими във война“*. И още: *“Лют е българският народ и непобедими са във войните“*.

Със своята “История славянобългарская” Паисий Хилендарски се стреми да внуши на читателя идеята за политическата свобода като най-важно условие за развитието на българския народ по пътя на благоденствието и националната самоидентичност. Тази свобода според възрожденца може да се постигне само чрез вглеждане в себе си и в националното минало, криещо добродетели, благочестие и воинска слава. Оттук и възвели-

Худ. Велина Гребенска - Нощ и ден

Паисий е също така убеден, че няма право да мълчи за онова, което му е от Бога дадено да може, за онова, което Бог го е удостоил да му открие, което, макар да се изказва в негово лице, не идва от него, а от Бога. Нещо повече, Паисий възприема като тежък дял, но и като висша повеля дълга да носи отговорността за израстването или падението на душите, поверени му от Бога. През цялото време той гледа като Божие изпитание своята натовареност с цялостното почитателство над тайните и явните дела на душите, сложени в ръцете му от Бога, за да управлява и учи ползотворно народа и църквата на Бога. Неговата висша задача е да говори от името на самия Бог, като негов подставник да съди и отрежда, да наказва, да опрощава и да изкоренява невежеството и пороците, както го учи мъдростта, в която се открива сам Бог, и ревността за дома Божии, изпълваща сърцето му. В този смисъл Паисий е категоричен, че вярващият трябва да е формата и образецът на всички други.

Последната му цел е такова поведение, което да е неотклонно ръководено от факта, че с всеки от отделните моменти на живота си сме отговорни пред Божия разум така, че ако Бог е дал някому благодат за нещо ползотворно, той да се ползва от нея във всеки предоставил му се случай, понеже, който не се ползва от силата за благодотворство, която има, той се съди от Бога като нямащ и тя му се отнема. Общата цел е постигането на истинната екзистенциална цялост и действеност на човека. Митовите на Паисий Хилендарски, които само на пръв поглед изглеждат наивни и примитивни, могат да се възприемат и да съществуват като *предусетени* истини; много от тях бъдещата история ще обоснове като позитивни истини.

БЕЛЕЖКИ

¹Вж. повече за това у Д. Ефендулов. „История славянобългарска“ и някои аспекти на проблема за междутекстовите връзки. - В: “Българска литература и библейска традиция”. ИК „Обектив“, Ловеч, 1994, с. 75-92.

²В „Il regno degli slavi“ (1601), в руски превод «Книга историография» (1722).

ГАЛИНА ИВАНОВА МАЙСКИ РЕФРЕН

Какво му хареса на бедното стихче?
Гъмжи от символика, плач и мъгли.
Там, видиш ли, влюбен е паднал тъй ничком,
че даже - безбрежен ум - теб те боли.

Но ти нали с нищо не си допринесъл
за по-позитивна настройка и глас.
Тогава защо си мълчиш, че е есен
и тези, в стиха, са досущ като нас?

Гнезди самота и въпрос постоянен
в деня им залутан е, сякаш че в сън.
Несигурност може би е същността им,
страстта им навярно заглъхващ е звън.

Неясният път е така предположен,
че всеки се визира отсреща - сърдит,
но хладна раздяла не бива да може
да стане възкръснал в живота им мит.

И сигурно тъй бих мълвила безкрайно,
залъгвайки себе си с майски рефрен.
Но всъщност си знаея, дори не е тайна -
ти ни в стих, ни в проза - не мислиш за мен..

КРАЙПЪТНА ПОЕТИКА

Крайпътни поетики нямам, любими.
Край път не върви да реда съзерцания.
Пчела ли съм, мравка ли, друго ли име
на някакъв дълг или спешно задание?

Подхождам, ще кажеш , за Ленински съботник.
Къде са ми всичките нежни романтики?
Но я ми виж делника - скучен и ръбест,
тъй тръшнат привечер е - грохнала кранта.

И чувам - ехидничиш тънко над воплите,
но друго в следобеда как да предложи?
И с думи, с който дори не е топло
кръжа покрай спомена, хляба и ножа.

Аз знам, че до кост се е влюбила прозата
във всеки мой час мълчалив и беспесенен.
Какво да ме правиш? Сравни ме пак с роза,
която тъгува, защото е есен.

Но после недей да ми вадиш душицата
с това доверчиво огромно изчакване.
Да, спомням си - някога даже бях птица.
Но днес само ропот съм, глух и прекракнал.

КРАЙРЕЧНА ПОЕТИКА

Стихът пропадна в черната река,
но аз ще го измия с капки росни.
Розовобузест - ще го облека
с къдрички - рими - да изглежда сносно.

Така накипрен - ще го поклоня,
ах, ако трябва, силом пред тълпата,
а после пак на сивото в деня
по дяволите себе си ще пратя.

ГОРНО “ДО”

Ти знаеш ли, че всъщност всичко,
което подозирам в мене,
се свежда до небе и птичка,
но нямам горно „до“ в рефрена.

А уж бях славейче. Сега съм
със глас на уморена чайка.
Как в делника си да сколасам
да съм съпруга, фея, майка?

Това - със феята - зачерквай
със две черти и две пресечни.
Не ми е тихо като в черква.
Не ми е свято, безупречно.

Не знам какво ми е, но знаея,
че музика ако поръчваш,
ти нямаш място в тази стая,
а имаш място в шумна кръчма.

Но мен ме остави самотно
да си допия от тъгата,
да грабна молив неохотно
и този стих да ти изпратя.

ДИМА ДИМИТРОВА

УТРИНИ

Добре че още тях ги има
да ме събуждат със усмивка,
да ме целуват
лете, зиме
след тежкосънната почивка.
Придръпнали нанейде мрака
да видя, че по земята
голямо слънце,
дълго чакано
изсипва щедростта си златна.

На лист от крехко стебълце
да грейнат две прозрачни
капки.

И влюбен мак
да крий лице
засрамено в червена шапка.

С коси, опарени от блясък –
на нощна болка
неподвластна,
да сложа боса стъпка в пясък
по границата
на прекрасното.

КАФЕ

С чаша кафе започва денят –
с горчивото трябва да свикна.
Проблемите нека след туй се
роят –
животът съвсем не е пикник.
Отвътре ме гложди
чувство на глад –
недостижими остават мечтите.
Гоня с подбита душа
този свят
и сълзят ненаситни очите.

Допивам
последната глътка горчива
и слънцето вече изгрява.
Ветрецът издухва
мътилката сива.
Надежда денят залюлява.

ВСЕКИ ДЕН

Дигнат ли врява петлите,
тръгвам в позната посока.
Грижата,
без да ме пита,
крачи до мене широко.

Схапала мислите смръщени,
весело денем свирукам.
Привечер бледа,
върщам се,
устни в усмивка разпукала.

Страх във леглото ме тръшва –
куче до болка пребито.
Господи,
кога ще свърши !
Няма кого да запитам.

Моите добри познати
чудят се
и ми завиждат:
Сякаш от бетон лято е,
вее се – листо безгрижно...

СИМЕОН ИЛИЕВ

ПЕТЕЛ

Аз ви събуждам всяка сутрин рано,
за работа, за срещи, за експрес.
А времето, наричат петляно
във мое име и във моя чест...

за вечното усърдие, да пея,
да известявам идващия ден.
Повярвайте, щастливо си живея,
а да ви будя, просто съм роден.

КАПАН

Поставен е на мястото, където
би минало без страх, дори детето.
Но той е скрит. Примамка е тревата,
която радва погледа, душата.
По нея би преминал и човека,
защото тя е пухкава и мека.
От красотата, кой кажи се пази?
Навлиза във дълбокото и гази...
и става жертва, стъпил с изненада,
където няма, Господи, пощада.

Худ. Велина Гребенска - Преливане

А Д

Не знам защо съм толкоз доверчив.
Уроците не ми помагат вече.
А не един, животът ми вгорчи
и не един, жестоко ме посече.

От удари съм цял във синини.
И пак ръка на всекиго подавам.
О, моя участ, как не те смених –
нима на мен това не се отдава?

Животът ми върви към своя край.
След време, знам и аз ще се преселя
в отвъдното, където има рай,
а адът днес във мене пак се цели.

БОЛКА

Краката ми не ме държат –
надеждата на моя свят.
И пътят свърши изведнъж,
като внезапен летен дъжд.
А аз във стаята затворен
нима ще пусна тука корен?
Прозорецът ще ме сродява
със всеки, който преминава...
Ще чувам говор, препирни –
утехата на моите дни.
И тъй догдето някой ден
прекърша болката във мен.

ЕКАТЕРИНА МИТЕВА

ПРЕЗ ВРЕМЕТО

Била ли съм? Ти, бил ли си до мен?...
Вселената разтваря звездна книга...
Опитвам се! Припомням миг, след ден,
но кой ли до безсмъртие достига?

Как тайнствено ме тегли вечността
към думите, които съм шептала...
Косите ми променят си цвета,
очите ми пъстроят в нова гама...

И връщат ме ръцете ти в света,
от който съм си тръгнала без дрехи....
Била ли съм ти вярната жена?
Ти бил ли си ми рицарят в доспехи?...

Била ли съм робиня? Ти - мой цар?
Крал бил ли си? Аз - нощното момиче?
Пират жесток? Аз - твоя ценен дар?
Ти - Данте, аз любяща Беатриче...

Бил ли си жрец във тъмни пещери
владелец мой на мислите, духа ми!
Без раница през долните земи
откри ли ме и върна ли дъха ми...

Така безплътна, лека днес вървя...
Стихиите ми шепнат, че те има...
Щастлива съм! До мен си все така!
Един живот понякога не стига...

ГЛИНЕНО СЪРЦЕ

По устните ми с устни очертаваш
извивките на ябълка, а тя
по-медена от пита е! Търкулваш я
в очите ми, аз - в твоите летя

и плувам във огньовете безбрежни -
русалка в дълбините на страстта...
Люлееш ме в прегръдките си нежни -
ту в горната, ту в долната земя...

Извайваш ме като ваятел - стомна.
Магичен танц съм в твоите ръце.
Под пръстите ти глината покорна
приема тяло, дъх, душа, лице....

И нека съм ти сладката присъда!
Ти - моята пред райските врати!
В сърцето ти Адамово да бъда
искра и пепел, глина и звезди.

ЦЕЛУВКАТА

И нежна, много нежна е нощта!
Такава нощ! Навярно си сънувал?!
Прегръдката на огън и вода?
Сънувал ли си как не си ... целувал?

И нежна, много нежна е нощта...
Бог вдишва цвят в градините. Ухание...
Адам и Ева. Огън и вода.
Такова грешно, ябълково знание.

Нали и Бог Го прати между нас
за да пречисти своята Магдалена,
нали и ризата си даде той без гняв,
а плащеницата му още е нетленна?

И затова е много нежна тази нощ...
Във тебе съм и знам, че ме сънуваш!
Потапяш ли се в огън и вода?
За първи път така ли се целуваш!

РАДОСТИНА ДРАГОЕВА

РОЙ ПЧЕЛИЦИ

Обърнеш ли към мъдростта глава
ти все едно до светъл Рай пътуваш,
разпукваш се в небе от сетива –
вълшебно, животворно и жадувано.
Убежище, що пази от света –
там, с кротостта на агънце издирих,
побягнала от шум и суета
изпълних с бяла нежност своята лира.
Езикът благ на дружни дървеса
си спомням, как започнах да говоря,
как сипеше душата ми роса,
решена с мрачината да се бори...
Лъчи край теб се спускат – рой пчелици,
събиращи любов за дъхав мед.
Погледнеш ли ги с виждащи зеници,
знай адът на земята е по-блед!

ДНЕС

Строях със доверчивост мислен замък,
събирах обич в шарена торба.
Но някой сложи в нея тежък камък
и морна я понесох на гърба...
По пътя спирах, търсеща ръка,
която да ме хване и затопли.
Но нямаше от никого следа,
душата ми раздраха тъжни вопли.
И потъмняха моите зеници...
Не знаех как съдбата да преборя,
да бъда незлоблива като птица,
когато златна порта се отвори
пред мен и плахо влязох аз през нея...
Какво открих не мога да опиша,
но нещо ме накара да живея,
без примката на спомени излишни...
Днес вече не унивам, не крещя,
смути ли нощ най-светлия куплет.
Усмивхам се на малките неща...
И продължавам своя път напред.

ЩОМ СМЕ ДВАМА

Вътре в мен живееш съдбоносно.
И косиш със обич всеки страх.
Моят ден от теб е омагьосан,
сипеш го със дъхав цветен прах.
Южен вятър - скитах се в душата ми,
покривно ме пазиш от порои.
Благият светилник през съдбата ми,
водещ ме към върхове безбройни.
Стичаш се по гърлото ми с нежност -
сладък мед от стоплящи лъчи.
Погледът ми в тебе се оглежда,
кротко спрял във твоите очи.
Ляга помежду ни красотата
като бяла рожба на духа ни.
Щом сме двама, чезне тъмнината,
стапя се леда, допрял дъха ни.
А небето благовейно стихва,
трепнало от нещо вътре в нас.
Щом сме двама, Бог ни се усмива,
дал ни смисъл, пориви и власт.

С ПОСЛЕДНОТО ТАЙНСТВО

Далече, далече към Райския кът
душата пътува, оставила тялото.
Стаила умора от земния път
въздъхва с надежда, попила в овала
Стопяваща айсберг от минали дни,
докоснала струни на пролетна арфа,
фотони събира, златиста блести
и смисъл намира в небесната гара.
На облаче стъпи ли, взира се с трепет
в любимите хора, дарили я с обич.
Но вярва, че горе е също потребна,
щом Бог я отвежда от мястото лобно.
Високо в небето е вече щастлива,
спокойна и силна с дъха на звездите.
Одеждите нови безкрай отиват.
С последното тайнство душата
полита.

ХУМОР

КАЛИН КАЛИНОВ

ХАПЧЕТА ПРОТИВ ОГЛУПЯВАНЕ

Влакът ни, пътуващ по разпи-
сание към СВЕТЛОТО БЪДЕ-
ЩЕ, дерайлира. На оцелелите
ще бъде потърсена съдебна и
имуществена отговорност.

И сред вегетиращите вегетари-
анци има много ветерани.

В душевния параклис на чо-
века всякакви ритуали са въз-
можни.

Ако на свещено място се роди
свещена глупост, не е виновно
мястото.

Около кладата на обречените
няма случайни посетители.

Амортизиращият чук го пенси-
онира като наковалня.

Не е важно какво ви говорят, а
какво искат да чуете.

Гласът на разума преградна.

Докато изкореняваха органи-
зираната престъпност, цъфна
и върза организираната по-
средственост.

Изкуството иска жертви, а
жертвите на изкуството – си
искат парите...

Който не успя да се овълчи, се
олисичва...

Навикът е първата човешка
природа. После идва мислене-
то.

Мисля, значи не ставам за коа-
лиционен партньор.

Който мисли по поръчка, раж-
да конфекция.

Население, захранвано с ло-
зунги и обещания, не се нуж-
дае от хранителни добавки.

ПРЕМИЕРА НА „ПЕЧАТНА ГРЕШКА” ОТ ЛЮДМИЛА ФИЛИПОВА ВЪВ ВАРНА

Романът на Людмила Филипо-
ва „Печатна грешка”, който през ля-
тото се среща със своите читатели в
цялата страна, бе представен и във
Варна на 20 юли в новооткритата
книжарница на изд. „Сиела” във
Фестивалния и конгресен център.
Със своята последна творба из-
вестната авторка остава вярна на
издателство „Сиела”, което е пуб-
ликувало седемте ѝ романа „Анато-
мия на илюзиите”, „Червено злато”,
„Стъклени съдби”, „Масиленият
лабиринт”, „Антихонът на Данте”,
„Аномалия”, „Печатна грешка”.

На премиерата бе прожектиран
късометражният филм към книга-
та по идея и сценарий на Людмила
Филипова, заснет от Novafilmvision
и Molov Picture.

Освен авторката, на събитието
присъства и актрисата Деси Тене-
кеджиева, продуцент на филма. За
книгата говори Виолета Тончева.

Книгата

Романът „Печатна грешка”,
писан в продължение на 6 години,
изненадва, провокира и размива
читателя. Той превръща сериозно-
то в смешно, реалността в измисли-
ца и Космоса в място за невероятни
срещи. Палитра от думи и образи,
вплетени в забавно приключение
до края на Вселената, Отвъдното и
обратно в търсене на технология за
вечен живот – и то с помощта само
на една печатна грешка.

Най-нетърпеливите ще имат
възможност да следят какво се
случва около книгата на спе-
циално създадения сайт: www.peatnagreshka.com, както и на
страницата на книгата във Фейс-
бук <http://www.facebook.com/Peatnagreshka>, където могат да
се включат в играта: „ПЪТУВАЙ В
ГЪРЦИЯ С ПЕЧАТНА ГРЕШКА” и да
спечелят едноседмична вакан-
ция до Гърция за двама със съдей-
ствието на [MOi Klub](http://www.MOiKlub.com)

ОТКЪДЕ ИДВА

„ПЕЧАТНА(ТА) ГРЕШКА”

„Векове хората се питат две
неща: Има ли живот след смъртта
и сатира от жени! Надявам се „Пе-
чатна грешка” да отговори и на
двата въпроса. Допускам, че много
читатели ще открият в романа
себе си, действителността и про-
блемите си, дори и на края на Все-
лената. Постарала съм се обаче да
ги покажа в друга светлина – смеи-

ната, ироничната, забавната. На
този свят няма ни лошо, ни добро,
всичко е въпрос на гледна точка.
Затова трябва да се научим да се
усмиваме и на най-лошото. То-
гава животът ще е далеч по-лек,
забавен, стресът – по-малко, а хо-
рата – по-щастливи. Както една
чувствителна тоалетна в романа
разкрива – щастие то на човека е
единственият път срещу уни-
щожението на света. Искане ми
се чрез смях да накарам хората
и да се замислят за това как живе-
ем и, че никой не
може безнаказано да се мисли за
господар на при-
родата, на по-
слабите от него,
на миналото и
бъдещето, пла-
нетата, а вече и
космоса. Взехме се
прекалено на се-
риозно, изживяваме се като звезди,
за които няма невъзможни неща,
но подобно поведение, никога не ос-
тава без възмездие“

Людмила Филипова

В началото е било Словото,
а веднага след него – печатната
грешка. Ако намирате, че съдба-
та ви е тъжна, това вероятно е
или печатна грешка, или пък за-
плата ви е смешна... И ако още
не сте решили къде да отидете,
винаги можете да отидете някъде
другаде. Във вселената на Людми-
ла Филипова например. Тя удиви-
телно прилича на нашата, тази
на Дъглас Адамас. Даже при Люси
има и Отвъдно, но и постоянна
телевизионна прогноза за времето,
според която Земята е приятно
място, гледана отвсякъде. Вярно,
че животът е скъп, но пък включва
безплатна обиколка на Слънцето...
Много неща ще научите, много ще
се смеете, а времето утре... Време-
то утре ще научите, ако раздели-
те пътя на скоростта. Така ста-
ват нещата в тази Вселена.

Любен Дилов-син

„Печатна грешка” е книга за
онези читатели, които обичат да
си задават въпроси от сорта „Ако
свариш русалка, какъв бульон ще

получиш – месен или рибен?”.

Този роман със сигурност ще
изненада хората, които обичат
да слагат етикети на писатели-
те и да подреждат книгите им по
жанрове. „Печатна грешка” е едно
забавно пътуване в пространство-
то и времето, в което героите се
придвижават свободно, без да им
пука за досадните проблеми на ре-
алността. Людмила
Филипова иронизира
„важни” теми като
властта, медиите,
модерните техно-
логии и се надсмива
над всички „сериоз-
ни” въпроси на съв-
ремието. Доста се
забавлявах, докато
я четох.

Иво Сиромахов,
писател, сценарист

Затвори очи,
отвори въображе-
нието си и вземи
своето вълшебно
халче против скука
с „Печатна грешка” – най-новия
роман на писателката Людми-
ла Филипова. Различен от всичко,
което е писала – външуващ, нео-
бикновен, саркастичен и много
забавен! Людмила блестящо жон-
глира с думи, ситуации и вълшеб-
ни междугалактически сюжетни
линии и всичко това поднесе-
но по един реалистичен начин.
„Колко е важно да бъдеш сериозен”
е казал Оскар Уайлд, но според Лю-
дмила по-важното е да се забавля-
ваш и да не се вземаш насериозно.
Като Алиса в „Страната на чуде-
сата” – малка, крехка, с дългите си
руси коси и любопитни сини очи,
тя броди из въображаемия свят на
съзнанието ти. Върви по главния
път, но не впуска и изследва малки-
те криви пътечки на човешкото
любопитство и въображение.

Деси Тенекеджиева

Казват, че всеки понякога може
да бъде и център на Вселената!

Всеки жител на планетата е
обречен да има история, поместена
в някакви условно приети коорди-
нати като пространство и време,
без да предполага за милиардите
паралелни светове във Вселената.

Лефер Балкански е точно та-
къв средностатистически граж-
данин на Земята. Леко депресиран

тип обитава страната на кисе-
литемлекоеди, отглежда котка на
име Котка, мечтае за писателска
кариера, но е принуден да работи
като телевизионен синоптик и
тайно да въздиша по несполелена-
та си любов Мая – водеща на су-
трейния блок по щТВ.

Каси Роси Маралоун е телепа-
тичното име на марсианец, кому-
то е втъплено, че се нарича така
по време на стаж на един юпитер-
ски спътник. В земни условия Каси
Роси би могъл да направи кариера
като адвокат с тясна специал-
ност „Защита на домашния люби-
мец”, но погледнато в междугалак-
тически контекст той прекарва
т.нар. си време в пътувания между
Отвъдното и Отсамното, изпъл-
нявайки особено важни поръчения
на Всевишния президент.

Лефер и Каси идват от различ-
ни действителности и никога не
биха се срещнали, ако във вселен-
ската системата не се бе появила
малка грешка... Тръбата на ЦЕРН,
замислена като научен експери-
мент в името на човечеството,
създава някои непредвидени об-
стоятелства, генерирайки дупка
в междугалактическото простран-
ство. Хората наивно смятат, че
този енергичен канал ще ги отведе
към божествената частица Хигс и
вобщо не предполагат кой се крие
от другата страна на тунела и
какви са Неговите планове.

Така депресиращият синоптик
се сблъсква с марсианеца, приел
земните параметри на Йода –
тъмнокафевият четириног, за да
тръгнат заедно на странно пъте-
шество.

В лутанията през времето и
пространството Лефер се надява
най-сетне да бъде признат за пи-
сател, докато Всевишните органи
на реда го подозират, че пази една
тайна – технологията за вечен
живот. Информацията заплашва
да блокира Вселенската система
за обмен на души, а един президент
иска да се възползва от това. След
всички причудливи и забавни ме-
таморфози краят на историята
е едно интересно начало. Поне за
обитателите на планетата Земя,
където открай време хората са оп-
итни мишки на самите себе си.

Георги Милков, в. „24 часа”

Материалите подготви **ВИО-
ЛЕТА ТОНЧЕВА**

ПАВЕЛ МАТЕВ е роден на 6.12.1924 г. в с. Оризово, Чирпанско. Завършва гимназия в Чирпан през 1938 г. и Славянска филология в Софийския университет през 1949 г. Обществена му кариера е впечатляваща. Работи в Комитета за наука, изкуство и култура от 1949 до 1951 г. Редак-

ПАВЕЛ МАТЕВ

ДОГАТКА

Денят изтля. Изчерпаната слава на зноя се загуби изведнъж. И рукна върху бившата жарава загриженият августовски дъжд.

За пръв път чувах как тревите дишат, как бягащото слънце се засмя. А капките започнаха да пишат послания по тихата земя.

И строг, и непривичен, и съзвучен бе ритмът от жажда и вода. Аз трябва да го уча и науча, защото означава свобода;

мълчание и вик, мечта и глътка, и зной, и хлад, и лад, и интервал, любов и мисъл, и покой, и тръпка, и откровение, и идеал.

тор в Комитета за кинематография от 1951 до 1956 г. Заместник главен редактор е на сп. „Септември“. Заемал е най-високи постове в Комитета за изкуство и култура, отдел „Изкуство и

ДА СИ СПОМНИМ

култура” при ЦК на БКП, Комитета за българите в чужбина и СБП. Публикува от 1946 г. Негови по-известни стихосбирки са: „Родословие“, „Прозрение“, „Чайките почиват на вълните“, „Натрупа-

ни мълчания“, „Внезапни паузи“, „Предсказания“, „Сърдечни затишия“, „Ти съм ли си“, „Любовна лирика“ и „В часа, когато сенките се раждат“. Павел Матев ще остане един от любимите лирици

на няколко поколения българи. Рециди неговите стихове се превърнаха в илагери на българската естрадна песен. Освен високо ценен лирик, той е възприеман и като един от най-фините и етични интелектуалци на България от втората половина на XX век. Умира на 4.02.2006 г.

Дълъг дъжд. Листопад. Мокри пътища.
Есен...

Тя у мене въздиша, тя ме търси все пак:
болестта на кръвта ми, наречена песен –
моя мрак и маяк, моя пропаст и бряг.

Тя у мене се втурва при влажни минути
и в оранжеви нощи с разковани врати.
Навестена от спомени – свои и чути –
в моя пулс като морзови звуци трепти.

Откъде ли са нейните тайни магнити,
назовавани музика, щастие, взрив?
Аз се мъча да хвана със устни изпити
всички святи слова. Та докато съм жив

и докато вали, и докато е есен,
и докато сърцето е още на страж –
от голямата болест – наречена песен! –
всички здрави да взимат и любов,
и кураж.

Излязоха неравни ветрове.
Тополата си мъчеше листата.
Небето се разделяше на две:
дотука – слънце, облаци – нататък.

Денят дойде. И вече осъзнах,
че е останала зад мен междата
и в равносметката ми няма страх:
дотука – слънце, облаци – нататък.

От облаците моето лице
ще потъмнява – часове, години...
Ще ми показваш като на слепец
къде е този цвят: небесносино.

Ще се помъча да те разбера,
ще ме насочваш: гледай ми ръката!
И ще се вмества в тъжната игра:
дотука – слънце, облаци – нататък.

Този свят – и знаен, и незнаен,
пълен със съмнение и зов!
Залезът ми е изпълнен с таен
зрач от закъснялата любов.

В този зрач ли днес ще се загубя,
той ли ще ми върне младостта?
Елегични гълъби се любят
в клони със оплакани листа.

Слаби страсти светват във душата –
тя от силните се изтерза.
И какво ме чака по-нататък:
разкажание или сълза?

**Бележка и подбор на
стихотворенията
СИМЕОН ИЛИЕВ**

ХУДОЖНИКЪТ В БРОЯ

ВЕЛИНА ГРЕБЕНСКА е родена на 18 юни 1979 г. в Габрово.

Завършила Факултет „Изобразителни изкуства“ ВТУ”Св.св. Кирил и Методий”-специалност „Живопис“. От 2003 г. живее и работи във Варна.

Твори предимно в областта на маслената и пастелна техника.

2008 г. - участие в проект” Автопортети на варненските художници” на галерия „Актив арт” - Варна.

2008 г.-„Като игра”- съвместна изложба с Кремена Цанкова –ГХГ ”Б. Георгиев” - Варна.

2008 г. - участие в проект „Под чадъра на изкуството”, организиран от изкуствоведката Пламена Рачева.

2009/10 г. - участия в изложбите „Откритие” за млади автори - галерия „Актив арт” - Варна.

2009 г. - участие в Национален пленер по живопис - с. Крапец

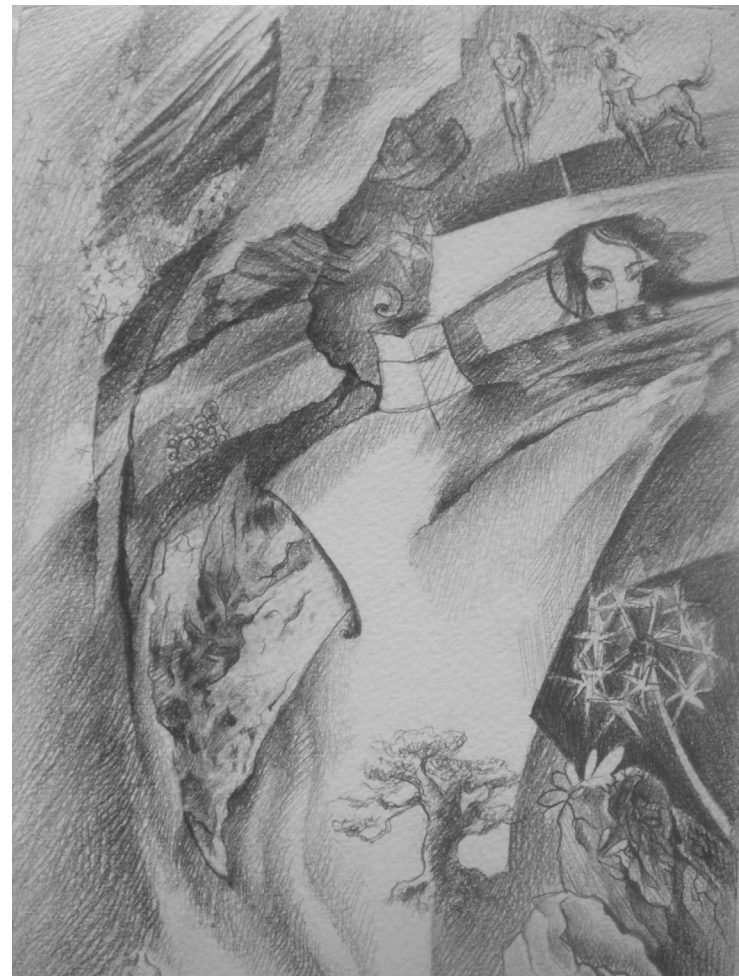
2010 г. - Самостоятелна изложба в Отдел „Изкуство” при Регионална библиотека „П. Р. Славейков”, Варна

2010 г. - участие в пленер - кв. ”Аспарухово”, Варна

2011 г. - участие в международен пленер по живопис “Де Ниро” - Битоля, Македония

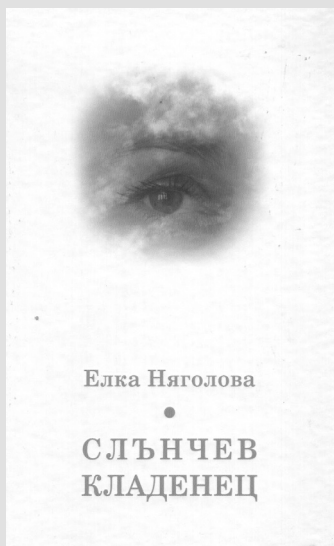
2011 г. – участие в международна изложба „Балканска рисунка” - Куманово, Македония

2011 г. – участие в изложба на млади български и немски художници „BG 08 – DE 80”, НС на Р България.

Елка Няголова, „Слънчев кладенец” (избрани и нови стихотворения), издание на „Славянска литературна и артистична академия” по повод 60-годишния юбилей на поетесата, Варна, 2012 г.

Гнездата – тези плакали очи,
в порасналите щъркели се вглеждат.
Притихнал, и човекът днес мълчи.
Ши-т! Тихо! Горе ражда се надежда!
Отмества се небесният престол,
та Божията майка да премине.
Самотен знак, подобно ключа Сол,
човекът крачи в своето петолиние.
И шепне: „Въпреки това – любов!
След толкова измислени омрази.
Навярно чак тогава е готов
и Бог да ни опази!”

Михаил Ичкаров, „Безотечественик”, ИК „СТЕНО”, Варна, 2012 г.

Желанието да преобърне живота си кара Милен да вземе важно решение – да напусне родния си град Варна и да замине за Германия, и то в годините на прехода от социализъм към демокрация. Ще се пребори ли той с предизвикателствата на живота и на новото време, ще срещне ли подкрепа в лицето на съпругата си и своите близки? Кой каква роля играе в този роман от две части? Пред читателя събитията се редуват бързо и леко, разказани интригуващо и много откровено...

ДАНКА СТОЯНОВА

Лидия Ковачева и „Сезоните на съдбата”

ЕДНА ЛИРИЧНА ПРЕМИЕРА В СДРУЖЕНИЕ НА ПИСАТЕЛИТЕ ПРЕЗ ЮНИ

„Сезоните на съдбата” е първата книга, която поетесата Лидия Ковачева представи пред Сдружението на писателите гр. Варна и трета по ред на издаване. Самата стихосбирка е лично посвещение на семейството на сестра ѝ, но съдържа и много други посвещения.

Заглавието, много точно подбрано, направо ни въвежда в интимния свят на поетесата, в нейната лична съдба. Затова стиховете ѝ са много лични, чувствата – изстрадани, преживяванията – драматични.

Един български поет казва,

че когато от едно стихотворение махнеш думите, остава единствено чувството. То е, което определя жанра поезия, то е нейната същност и начин на съществуване. Именно в този смисъл Лидия Ковачева се представя в своята книга определено като лирик. Тя не се притеснява да изложи кошмара на своята лична драма, нито разочарованията си в любовта. Тя ги споделя с читателя, не да търси съжаление, а да ни покаже, че и страданията имат смисъл, те са пречистване и могат да бъдат начало на нещо друго, градивно.

Затова нейното страдание е много дълбоко, но винаги с поглед напред. Само човек, изпълнен с вяра в утрешния ден, може така да погледне на своята житейска драма и да я победи: „За кой ли път преброждам небитието в Ада? И неведнъж се раждам, умирам и възкръсвам!” Нейният девиз: „Пред злото никога на колене!” я прави лирик-борец. Това е основното чувство, пронизващо цялата стихосбирка – чувството на оптимизъм, с което завършват нейните стихове, въпреки песимистичните нюанси от ударите на съдбата (т.н.

песимистичен оптимизъм). На жестоките удари на съдбата поетесата има своя отговор, тя заявява: „Не щадейки се в борбата, няма да се дам!” Тя самата е такъв борец не само в стиха, но и в живота. Над стиха тя работи упорито, докато той стане най-добър. Това нейно творческо трудолюбие дава надежда за още по-добри и успешни хоризонти.

Разбира се, най-хубавите ѝ стихове са за любовта, макар и преболедувана, но не загубила вяра в нея и след нейния залез. „Сезоните на съдбата” са сезони

на една човешка драма, която както в кръговрата на природата, така и в кръговрата на живота е толкова разноцветна, толкова лирична, че само чувствителното перо на твореца-лирик може да я пресъздаде. Затова тази книга на Лидия Ковачева представлява интерес за всеки читател.

Лидия Ковачева представи и сатирични стихове, които са заявка за още по-успешни постижения.

Да пожелаем на поетесата още много бъдещи успешни лирични превъпласания в нейния творчески път!

М. Ю. ЛЕРМОНТОВ

БУРЯ

Дими мъгла, бучи урагана
над тъмната морска бездна
и разплисква кипящата пяна.
Прииждат вълните. И чезнат.
Плющят край скалата камшици.
Разбиват се мълни в нея.
Стихията мята змейски езици.
И тук – неподвижен немей.

Стоя – пред ужасната страст
на неземните сили в света,
които напразно съм носил и аз.
Нима са измама и суета?
Защо в този гневен въртоп
се вият клеветите груби
на скалата край високия лоб
и пращат смерч – да го погуби.

Но не! Лети ти смерч въздушен!
Свистете, ветрове, над мен!
Аз тук съм ням и равнодушен.
Аз тук почти съм вкаменен.

КОРАБ

Белее във мъглата млечна
самотен кораб сред морето синьо.
Какво той търси в страна далечна?
Какво оставил е във своята родина?

Вълни играят – вятър свири
и мачтата се гъне и поляга...
Уви! Той щастие не дири.
И не от щастиято бяга.

Под него светлее струя лазури.
Над него слънчев лъч. И той.
В безпътица жадува бури
за да намери в тях покой!

Худ. Велина Гребенка - Дните

МОРСКИ ОТГЛАСИ В РУСКАТА ПОЕЗИЯ

Н. МИНСКИЙ

ВЪЛНА

Нежно-безстрастна
далнина водна.
Вечно подвластна.
Вечно свободна.

Идваща с бяг
нежно-ревнива
и бягаща пак.
Волнолюбива.

Родена в бездна
ти носиш смърт.
В небето чезнеш
зовяща на път.

Кротка, опасна.
Временна, вечна.
Чуждо-прекрасна.
Близка. Далечна.

В. СИМОНЕНКО

КАПКА В МОРЕТО

Идвам тук и свалям шапка,
когато необята глъхне.
Пред него аз съм само капка.
Без капка няма да пресъхне.

Но върху това море голямо,
буря ако връхлети сега –
капка ще му трябва само
за да залее то брега.

ВИКТОР НАРУШЕВИЧ

ВЕЧЕР НАД МОРЕТО

Под добрата светлина на маяка
чезнеха във тъмнината кротка
пътеките. Вълна прошумяваше в
мрака
и галеше се в краката като котка.

Весел смях, като кристал
разби се в нечия тъга неясна.
Далнина просмукана с печал,
в която цветове и звуци гаснат.

Потъмняха прозорци и покриви.
Сън топъл загърна небето.
Само лодки, като загадъчни острови,
под луната потрепваха в морето.

ИВАН БУРСОВ

Аз вървя
с очи-синева:
от небе и от светли желания.
Майски вятър
и разстояния
ми нашепват красиви слова.

Този свят – и земя, и вода –
готов съм да променя. И мога...
Огледах се...
Обзе ме страх и тревога –
Нито ехо след мен,
ни следа.

Под приказна луна
в белотата на мъглата,
студът с ледена пара, със дъх
цяла нощ рисува
до сутринта по стъклата
невиждани цветя, папрати и мъх.

От мъката ми бе изплел венец
той
в тази нощ
и болката, която го промуши
в лятото с кристалния синчец
и захарните ябълки и круши.

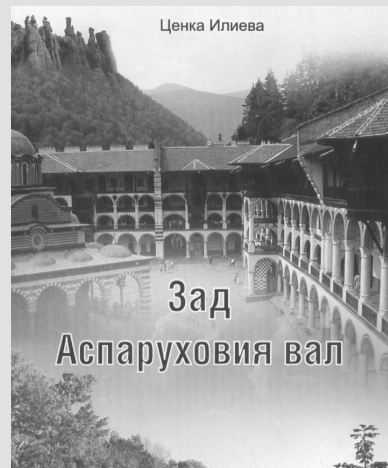
Разбира се,
студът не е виновен,
че лятото рисува с бяло злато,
защото ни веднъж
той не е срещал лято...

Край мен –
само притиц в реката.
Синева и позлата ни движи.
И призрачни в необята
са всекидневните грижи.

Реката дъхти на вечност.
Лятото – в бяла дреха.
И някаква мъка далечна
чака ответ и утеха.

Превод от руски
КРАСИМИР МАШЕВ

КНИГОПИС

Ценка Илиева, „Зад Аспаруховия вал”, ИК „СТЕНО”, Варна, 2012 г.

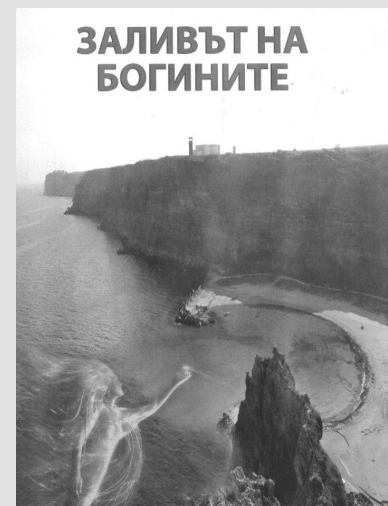
ЩУРЧОВА СЕРЕНАДА

Чуй, щурчета свирят в мрака –
правят чудна серенада
и отплата, знам не чакат.

Пръскат нега за душата
тези малки цигулари,
скрити някъде в тревата.

Звуци цяла нощ извиват
с чиста обич във сърцата
с музиката си красива.

И със своята серенада
пръскат радост под стрехата
в мила щурчова балада.

Панчо Недев, „Заливът на богините”, изд. „Славена”, Варна, 2012 г.

В тази неголяма по обем книга, която се чете на един дъх, чрез изповедта на стареца Стефанаки, авторът ни поднася една покъртителна човешка съдба на фона на Промениите...

По думите на автора, с тази книга той си е направил най-скъпия подарък за своя 75-годишен юбилей!

Да му е честит подаръкът и юбилеят!

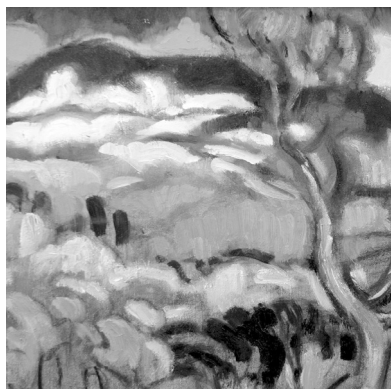
„ТЕДИ” – КОДЪТ ЗА ВЛИЗАНЕ В ТУНЕЛА НА ВРЕМЕВИТЕ СТОЙНОСТИ

С експозицията „Преди 20 години и сега” Йорданка Торнева разкри своето верую за стойностното изкуство и качествените души

Галерия „Теди” навърши 20 години.

Едно малко пространство, дишащо в идеалния център на Варна, почти под ауспусите на прелитащите тежки автомобилни туловища на илюзорния модерен български просперитет, поддържа стойностите в изкуството.

С какво друго освен с изложба може да бъде отбелязан един значим рожден ден? На 20 години човек очаква бъдеще.

На 20 години една галерия има мъдрост.

И точно за това, заради опита, познанието, натрупването, потърсих Йорданка Торнева. Галеристката.

Сдържана, мемерена в думите, вярна в отношенията, стриктна в действията, неразточителна за нищождното, щедра за същностното тази жена, тази майка е тръгнала преди две десетилетия на път.

От стр. 1

Г-н Германов, кажете ни нещо за живота си и за творческата си кариера?

С народната песен съм свързан още от най-ранно детство. Аз съм роден в град Обзор, Бургаска област, но там живеяха преселници, бежанци от Странджанския край и от Мала Азия, откъдето всъщност научих и песните. Тъй като хората пееха навсякъде и аз проявявах голям интерес, за едно кратко време научих много песни. Възрастните забелязаха това мое влечение и започнаха да ме викат на различни веселби... В училище също ме забеляза учителката и като предаде урока, като и останат минутки, ме подканяше „Стани, Гошо, изпей една песен“ и така песента ставаше постоянна част от живота ми. Моите родители бяха музикални хора, родът ми също. Започнаха да ме викат да пея, първо в моето село, а след това по околните села... В Обзор имаше много певци и покрай тях натрупах голям репертоар. На 10 години бях, когато получих първата голяма награда, тогава имаше околийски фестивали и се пееха бавни безмензорни песни, което е нещо много трудно, но моята формула е: 100 на 100 талант 200 на 200 труд.

(От биографичната справка научаваме, че първите записи на певица са направени в БНР през 1968 г. Записал е повече от 250 песни, издал е 22 самостоятелни и сборни албума и 3 книги с нотирани песни: „Манде ле, чаша

ИЗ ВАРНЕНСКИТЕ ГАЛЕРИИ

Избрала е светла пъртина в тъмната реалност на пробуждащата се в надеждите на търсещите хора страна.

Не познавам отблизо галеристката Торнева. Не се зарових и в детайли от житейския ѝ път.

Интересуваше и продължава да ми е любопитно как в съвременна България се оцелява с една твърда увереност, че щом си на страната на положителното, то всичко се превръща в плюс.

Експозицията, подредена за 20-я рожден ден на галерията, показва, внуши, доказва, че жизнените, естетическите, човешките правила, изработени от Торнева важат.

Кога са измайсторени от нея?

Преди повече от 2 десетилетия в Силистра, където тя слага печат на кармата си с изобразителното изкуство. Там създава галерията, избира името ѝ, свързано с това на рождбата ѝ, и се получава „Теди“. Там, край Дунава, извървява първите пет години с новосъздаденото художествено пространство. А после на брега на морето – Варна. Пак заради момчето си, което учи тук, и заради авторите, художниците, приложниците.

Интересът ми към „Теди“, към оцеляването на стойностното, най-после намери пристан.

Разговорих се с Торнева.

Основният ми въпрос за оцеляването на пространството на изкуството, за успешния път на „Теди“, получи точен отговор. Като научна формула. Стига човек да може да я приложи.

Да защитава художника! Да уважава клиента! И после да гледа за себе си!

Това Торнева е изработила от Силистра до Варна. И е постигнала

„Хубаво ми е на душата!“, както казва. А всъщност Варна е поредната отворена врата за нея, за „Теди“.

От разтворените порти влизат уважението, търсещите красота хора, които са истинската критика, авторите, случайните и не толкова, посетители... Идва и отдавна утвърденото приятелство между галерията и създателите на красота.

Колко са те? Над 180! Колко са експозициите? Над 100!

Да ги изброим? Защо? Та тук, в „Теди“, те са винаги. Елате, вижте ги, запознайте се, поговорете тихо, на ум пред платната, пред работите на приложниците. Това е част от израстването на всеки. Това е задължително за наследниците ни. Досегът с красотата, българската, нека започне от детството, казва Торнева. И завихря спомените си към Алфатар, към маминка си, шила най-красивите алфатарски престилки...

От там със сигурност е първата крачка към най-дългия път – на духовността, поет от една съвременна българка.

Тя не иска да се фотографира, възпитанието за нея е отварянето на очите към красивото, а истината – да се разпали пламъчето към уникалното.

„ЗВЕЗДИ ВЪВ ВЕНЕЦИЯ” АКОСТИРА ВЪВ ВАРНА

Уникална изложба, открита първо в Националната галерия за чуждестранно изкуство, озари и Варна. В Градската художествена галерия, в арт пространството под керемидите на бившата, вече позабравена Мъжка

гимназия, намериха приют край морето 88 черно-бели фотоси на емблематични хора, свързани с изкуството от миналия век. Истинска школа за фотографите са произведенията, показващи знаменити личности от областта на кино, литературата, изобразителните изкуства, музиката и танца, гостували на Венецианското биенале и на легендарния Венециански кинофестивал преди десетилетия.

Уникалните снимки са подбрани от огромния архив на компанията „Архивио Камерато Епоке“, който съхранява над триста хиляди фотографии, в голямата си част все още непубликувани.

Изключително високото качество на широкоформатните репродукции се дължи на майстора на черно-белия фотопечат Виторио Паван

хартия, а оттам крачката до чистото релефно разрешаване на плоскостта е къса. Тъй че материалът не е от решаващо значение, когато човек има какво да сподели и да го направи с радост.”

ТАТИНА МЛАДЕНОВА

ЮБИЛЕЙ НА РАДЕТЕЛ ЗА БЪЛГАРСКИЯ ФOLKLOR СТО НА СТО ТАЛАНТ, ДВЕТА НА СТО – ТРУД!

сребърна“, „Песен от душа блика“ и „Живот с музика и песен“... На 6 юли 2007 г. община Варна и дирекция „Музика“ организират концерт под надслов „Георги Германов на 65 години“)

Какви фолклорни стилове предпочитате и кои са ви любимите песни?

Предпочитам в детството и младостта си да пея странджански и тракийски песни. По-късно станах професионален изпълнител, а един такъв певец трябва да знае всичко, тъй като тръгнах и по концерти, и по ресторанти, по-късно бях изпълнител в ансамбъл „Варна“ и т.н. Аз се убедих, че човек трябва да знае песни от различни стилове и региони, но това никак не е лесно просто защото трябва да познаваш самата област. Народната песен е един голям учител по история. Народният изпълнител трябва да познава много песни, да чете поезия, да се стреми като прави текст, да казва нещо. Забележете старите песни – те са пълни и със страдание, и с труд, и с любов, те ни говорят за народната душа.

Като си направите една равностметка, бихте ли изминали същия творчески и духовен път?

Аз съм доволен от моята житейска пътека, макар че на времето имах желание и за други неща, защото тогава никога не си вадеше хляба с музика или поне аз не зна-

ех за такива хора. Затова се наложи да уча занаят, тъй като родителите ми нямаша възможност да ме издържат, но същевременно с това и свирех.

Ако не бяхте във Варна, а в друг град, щяхте ли да достигнете този връх в кариерата си?

Не знам дали съм достигнал върха, защото то връх няма в човешкия път, колкото повече отиваш напред, толкова повече разбираш колко не знаеш. Варна за мен е най-важният град, най-любимият град. Аз Варна не мога да я опиша с думи, тук аз дишам с пълни гърди, тук се чувствам у дома, тук ми е най-хубаво.

Освен ръкопляскания и приключения, срещали ли сте завистта?

Да ви кажа честно, може да не ви прозвучи така истинно, но аз

не съм завистлив човек. Ето тук дойдоха 600-700 души, пяха моите песни, което за мен е голям комплимент, макар да виждам, че някои са ги поизменили, други са сложили нещо от себе си, но то и затова се казва народно. Има и един друг момент обаче – някой професионален певец, мой колега взема някаква моя песен и я представя за своя, ей това не е прилично, защото всяка една песен е като рожба, ти работиш върху нея, преживяваш я. Аз имам песни, върху които по 20 години съм работил, но има и песни, които по-бързо стават. По повод завистта искам да ви кажа нещо като притча. В една житна нива стърчат празните класове. Пълните натежават и се навеждат. Поуката е ясна.

Какви творчески планове имате?

Човек, докато диша, има планове и гледа напред. Работя върху една книга, която ще издам догодина. В нея ще разкажа за житейския си път, за новите си песни.

Ще ги отпечатам в книгата с текстове и ноти.

След личното ни интервю с народния певец Георги Германов, ние присъствахме и на награждаването на Третия национален конкурс „Песните на Георги Германов“. В него се представиха деца от всякаква възрастова група, които изпълняваха песните на известния певец. Наградите бяха определени от журито на конкурса: Председател Калинка Згурова, Членове – народният певец Даниел Спасов, г-н Николай Чапански и г-жа Магда Пушкаророва. Всеки един млад талант получи своята заслужена награда:

1-ва възрастова група индивидуално пеене: Пламен Панайотов (ОДК Варна), Йоана Методиева Тихова (Общински детски комплекс Варна и Мария Колева (с. Брестак Варненско)

2-ра възрастова група: Полина Георгиева Димова и Даниел Мартинов Йовков

3-та възрастова група: Емине Неджиб Осман ОДК Варна

4-та възрастова група: Иванка Иванова с. Брестак, Гергана Иванова Тракийско дружество гр. Варна

Освен индивидуални изпълнители участваха и фолклорни групи. Журито присъди награди на Детска фолклорна група гр. Варна, Фолклорна група група „Мъниста“ гр. Варна, на 1-во място Вокална група „Месечинка“ от НГХНИ „Константин Преславски“, гр. Варна. и на още много други.

От стр. 1

характер, открил и разработил своя територия в киното още от времето на следването си в Пражката филмова академия ФАМУ, в която попада с натрупания опит на режисьор и драматург на театър „Латерна магия“, както и с несретническата си съдба на сирак, расъл по сиропиталищата, загубил рано родителите си в нацисткия концлагер Аушвиц през 1942 г., преживял налагането на комунизма в родината си шест години по-късно и сам принуден да емигрира през 1968 г.

Той винаги с гордост заявява, че е живял при шест различни социални системи!

Първите си сериозни успехи постига в документалното кино с „Конкурс“(1962) и „Ако не беше музиката“(1963).

Те са преди всичко плод на дръзка и мотивирана импровизация, като с тях разкрива двете страни на съвременната популярна музика, както и мечтите на обикновените младежи за един по-различен и интригуващ живот.

В „Ако не беше музиката“ лансира непрофесионала Ян Вострочил и бъдещия актьор Владимир Пухолт, с които ще работи и след това, а в „Конкурс“открива щедрия талант на Маркета Кротка, мечтаеща да замени жалкото си битие на келнер с примамливия свят на естрадните звезди.

След това създава трите си знаменити филма „Черен Петър“(1964), „Любовта на русокосата“(1965) и „Пожар, кукло моя“(1967), в които като сценарист и режисьор деликатно, със специфично чувство за хумор и много искрено и непосредствено поставя за разрешаване проблема за взаимоотношенията между поколенията и за грижите и надеждите на младите хора.

От тези класически ленти, станали фундаменти на чешкото филмово чудо, донесли му планетарна слава и овациите на водещите специалисти в света, определено харесвам втория и най-вече третия филм от поредицата.

„Черен Петър“, ако и да печели „Златната лодка“ за най-добър режисура в Локарно, е все още заявка, опипване на почвата, мозайка, дразнене на еснафските критерии за лично щастие от страна на младия продавач Петър Ванек (Ладислав Яким).

„Любовта на русокосата“ е горчива сатира на чешкия истъблишмент и поетична елегия за крушението на една миловидна и много симпатична провинциалистка (Яна Брейхова), сблъскала се с фалша и лицемерието на хората от столицата Прага.

Иронията в „Пожар, кукло моя“, неговият пръв цветен филм с Ян Вострълчил в главната роля, прераства в сарказъм.

Критичният поглед към затвореното пожарникарско общество е поръсен с жлъчни зарисовки, докато финалният пожар с мрачните внушения, които предизвиква, е недвусмислено предупреждение за приближаващата обществена драма.

Милош Форман щастливо избягва участието да стане свидетел на окупацията на своята родина от войските на Варшавския

договор на 21 август 1968 г., тъй като е във Франция за обсъждане на свой проект, филмът му получава номинация за „Оскар“, продуцентът Клод Бери се навива да купи лентата от чехословашкото правителство, след което режисьорът приема предложението да специализира в САЩ, защото „в моите представи Холивуд беше нещо като пирамидите за архитектите: място, където не можеш да не отидеш, заради големия опит.“

Отказвайки да се завърне след т.нар. нормализация, Форман се превръща в невъзвращенец, неговите филми са забранени в Чехословакия.

За повече от десетилетие името му е табу, подобна участ сполетява и двамата му най-близки сътрудници – сценаристът и бъдещ режисьор Иван (Айвън) Пасер и операторът Мирослав Ондрижчек, които покрай него също стават световноизвестни.

Поставен в екстремна ситуация Милош Форман мобилизира целия си творчески и волеви потенциал и след четири години, прекарани в обмисляне на проекти в прочутия нийоркски хотел „Челси“, през 1971 г. успява да заснеме в съавторство с Душан Макавев, Пуриша Джорджевич и Тинто Брас ексцентричната сатира „Тъгувам по Соня Хени“ с Брук Хауърд и Катрин Роувъл, а след това и първия си американски игрален филм „Излитане“, отразяващ непринудено всекидневието на тинейджърите в Ню Йорк и намиращ много допирни точки с дебюта му в Чехословакия „Черен Петър“.

„Излитане“ е награден в Кан със специалната награда на журито, дебютантката Линеа Хикок като Джейн Тайн се справя блестящо с главната женска роля, подкрепена от Бък Хенри и Лин Карлин, играещи нейните родители Лари и Лин, публиката се забавлява с ироничния и честен поглед към американския начин на живот през призмата на две поколения, уловен е носталгичния дъх от края на 60-те и началото на 70-те години на миналия век, а това е вече погътен вятър към голямото кино, към обществената американска мечта.

Междинната спирка е 10 минутната новела „Десетобой“ от поръчковия документален филм за Мюнхенската олимпиада „През погледа на осемте“(1973), за която е поканен в компанията на знаменитости като Юрий Озеров и Артър Пен, а неговият ярък и категоричен успех в новата му кариера, първият негов шедевър в САЩ става продуцираната от Майкъл Дъглас екранизация на романа на Кен Киси „Полет над кукувиче гнездо“(1975).

Това е един от любимите ми филми, Джак Никълсън в ролята на Рандъл Макмърфи е велик, достойна негова противничка е Луиз Флетчър като демоничната сестра Рачид, а финалът с раздраната мрежеста преграда от прозореца на лудницата, пробита от вожд Бродмън (Уил Симпсън), винаги ме е довеждал до силен потрес.

Имало е защо да треперят

чешките цензори и да се противят цели 7 години този филм да бъде показан у нас, въпреки че „Полетът“...като всеки шедевър има амбивалентно звучене – за едни е метафора за упадък на консумативното западно общество, за други е обвинение срещу методите на лечение в психиатриите, а за трети е просто критика на тоталитарната система, поднесена фино, оригинално и много въздействено.

Същият емоционален плам струи от „Коса“ (1979), екранизация на знаменития мюзикъл на Джеръм Рагни и Джеймс Рейдо, в който изобличението на Виетнамската авантюра (незабравим е финалният хипарски химн пред Белия дом – „Пуснете слънчевата светлина!“) е най-вече претекст за разкриване манталитета и ценностната система на „децата на цветята“, към които Форман изпитва обич и пиетет.

Запитан по време на еуфорията около „Коса“ защо не заснеме нещо по собствен материал, Милош Форман тактично посочва: „В страната, в която не сте се ро-

КИНО

МИЛОШ ФОРМАН НА 80 ГОДИНИ

дили и не сте израснали, не можете да пишете сценарии по собствен сюжет. Не можете, защото главният и незаменим източник на литературното творчество, според мен, са детството и юношеството.

Аз не съм ги преживял в Америка и затова не ми остава нищо друго, освен да имам работа с литература, чиито автори притежават това, което на мен ми липсва: всички онези преживявания на тази земя, в най-чувствителната и крехка възраст – младостта“ (в „Милош Форман за своя нов филм „Коса“, сп. „Филмови новини“, год.25, кн.10, 1979, стр.13-14), което не му пречи след убедителния успех в един от типично американските жанрове – мюзикъла със знаковите изяви на Трийт Уилямс като Буковски и Никълъс Рей като генерала да премери силите си „под шапката“ на Дино де Лаурентис с най-хубавия роман на Едгар Доктороу, смятан и за безспорна литературна класика – „Рагтайм“ (1981).

Навремето около версията на Форман се вдигна много шум, той бе обвинен в какви ли не грехове – от конформизъм (режисьорът беше поканен от президента Рейгън на специална прожекция в Белия дом) до опростеното адаптиране на богатия многопластов свят на Доктороу, разкриващ Америка в нейния златен подем от началото на 20 век, но сега, 30 години по-късно става ясно, че подходът на режисьора – с изтеглянето на преден план на конфликтната линия между шерифа Уолдо (Джеймс Кагни) и младия проспериращ черен музикант Колхаус Уокър (Хауърд Ролинс) е бил плодотворен, оправдан и пряко свързан с обществените потребности за расов интегритет и социална справедливост.

Най-големият си триумф Милош Форман постига през 1984 г. с екранизацията на драмата на Питър Шафър „Амадеус“.

Това е вторият му шедевър, спечелил му „Оскар“ за режисура и вторият му филм, отрупан като коледна елха с академичните отличия – 8 срещу 5 за „Полета“...

За разлика от предните му творби „Амадеус“ се връща в XVIII век и чрез прочутото съперничество между Моцарт (Том Хълс) и Антонио Салиери (Ф.Мъри Ейбрахам) лансира и интерпретира по изключително ефектен и завладяващ начин прастария конфликт между гения и таланта в изкуството и живота.

В този си филм Форман бораи с глобални проблеми, търси универсални метафори и затова успехът му е така безапелационно категоричен.

В добавка представя един иконоборчески портрет на Моцарт, ползвайки творчески достиженията на Тони Ричардсън от неговата класика „Том Джоунс“(1963).

С „Амадеус“ Форман се връща отново в любимата си Прага, своеучуд, с американски паспорт, но ангажирайки цяла група чешки артисти, начело с Яна Брейхова (негова първа съпруга до 1962 г., след което между 1964 и 1999 г. е женен за Вера Кресадлова, преди да свърже живота си от 1999 г. досега с Мартина Форман) и Милан Демяненко (Карл Моцарт) и консултирайки се по музикално-историческите въпроси с прочутия професор Зденек Неман.

Колкото успешен и безспорен като постижение е „Амадеус“, толкова критикуван и подценяван е следващият му опус – волната екранизация на прочутия през XVIII век епистолярен роман на Шодерло дьо Лакло „Опасни връзки“, излязъл на екран през 1989 г. под заглавието „Валмон“.

Както в „Рагтайм“, така и във „Валмон“ Форман тръгва срещу стереотипите.

През 1996 г.излезе „Народът срещу Лари Флинт“, брилянтен възстановка на борбите, водени от порноиздателя на „Хъслър“ Лари Флинт за защитата на своя бизнес.

Схватки, в които той остава инвалид за цял живот, но доказва на американското правосъдие, че Конституцията важи за всички, особено що се отнася до свободата на печата.

Уди Харелсън създаде една от последните си знаменити роли, но като цяло филмът се възприе по-скоро като шоу за една звезда.

Абсолютно същото усещане остави у нас през 1999 г.гледането на „Човек на луната“ – иначе скучен и обстоятелствен филм за кариерата на един слабо познат американски комик Анди Кауфман, който обаче бе изигран гениално неподражаемо от Джим Кери и благодарение на когото монотонната иначе биографична драма зазвуча на финала като химн на творческия труд.

В самия край на 2006 г. Милош Форман представи в Мадрид „Духовите на Гоя“, по който написа и роман съвместно с Жан-Клод Карьер.

Аз лично харесах филма и писах навремето адмиративна рецензия за него.

И досега твърдя, че в интерпретацията на Форман образът на Гоя във великолепната изява на Стелан Скаргард не се губи, а е винаги необходим коректив на гърчовете на властта като маг на четката, но и като солиден и добродетелен човек – независимо дали става дума за нагаждачеството на инквизитора Лоренцо Касамарес – Хавиер Бардем, надянал маската на борец за човешка свобода, или за опита на един некадърен владетел, какъвто е Карлос IV – Ранди Куйейд да се прави на хуманист и меценат на изкуството, без да забравяме жертвата на обществените катаклизми – обаятелната Инес Билбатуа – чудесната Натали Портман, единствена изпратила до гробищата трупа на злодея Касамарес, прекършил живота ѝ.

Любовта към музиката и специално към групата „Семафор“ Форман демонстрира през 2007 г., когато заснема 136 минутното тв шоу „Най-големите хитове 2“.

През 2009 г.Мирослав Шмидмайер прави пространен портрет на маестроа в „Това, което не те убива...“, а в родината си самият Форман режисира римейк на мюзикъла „Обилна разходка“ с участието на Петер Страх – Ули, Даша Зазвуркова – Ванила и Петер Писа – Лоуер, коствал му много нерви и премеждия, оказал се обаче великолепен адаптация на комично буфо джаз шоу, носещо духа и атмосферата на легендарната „Коса“.

В момента големият режисьор работи по дългоочаквания си проект „Призракът на Мюнхен“, посветен на предателството, което западните демокрации извършват спрямо Чехословакия на Мюнхенската конференция от 29 – 30 септември 1938 г.

Жизненият и творчески път на Форман са поучителни за нас.

Той е нагледно доказателство за това как човек, надарен с разнообразни способности и умения – сценарист, кинорежисьор, продуцент, киноактьор, театрал – режисирал е успешна постановка на прочутата Брехтова „Опера за три гроша“ на Бродуей през 1976 г., при благоприятно стечение на обстоятелствата, съчетавайки европейския си дух и талант и американската си предприемчивост и замах, успява не само да разгърне изцяло своя художествен потенциал, но и да постигне успехи, немислими за източноевропейец в неговата родина.

Истината е, че отдавна Милош Форман е колкото чех, толкова и американец, колкото европейец, толкова и гражданин на света, в чийто филмов пантеон, сред безсмъртните му образци и жалони се открояват най-вече филмите, отразяващи неподражаемо уникалната атмосфера на 60-те години на миналия век – „Любовта на русокосата“, „Пожар, кукло моя“, „Излитане“, „Полет над кукувиче гнездо“, „Коса“, „Обилна разходка“, както и „Амадеус“, „Валмон“ и „Духовите на Гоя“.

Творби, с които сме израсли, които са формирали нашия интелект и поведение и които са ни накарали да станем по-добри, по-смели, по-борбени и непримирими, към недъзите на обществото, в което живеем...

От стр. 1

ческата вечер в Санкт-Петербургския Дом на писателя своите впечатления от творчеството на Владимир Стоянов споделят петербургският поет и набоковед Алексей Филимонов, който през м. май тази година гостува на варненската публика със свои поетически рецитали, писателят Дмитрий Каралис, директор на Центъра за съвременна руска литература, заслужил художник на Русия Леонид Феодор (Москва), Борис Орлов от СПб, отговарящ за Съюза на писателите на Русия, както и секретарят на Генералното консулство на Република България в Санкт-Петербург Красимир Лозанов. В своето слово Алексей Филимонов споменава за заслугите на Владимир Стоянов на български език да излязат билингвистичните издания "На крачка от ешафода. Стихотворения от Олег Чухно" (2003 с компактдиск), "Обратно зрение. Стихотворения от Любова Турбина" (2005), "Небесен пчелин. Стихотворения от Лидия Анискович и Владимир Стоянов" (ЛА "Московский Парнас", Москва, 2003), и "Лилав мед. Стихотворения от Варлам Шаламов" (2010). На вечерта е представен и съвместният руско-български проект: двуезичните книги на Алексей Филимонов "Люлякова стихия" (2012) и на Владимир Стоянов "Глътка живот" (2012), където двамата автори са превели по 33 стихотворения един на друг. "Това е първото подобно руско-българ-

Стойанов говори много за взаиморазбирането между хората. Единствено политическите пристрастия днес ни различават, но на никого няма да се удаде да разедини народа, защото отношенията между творческите хора на личностна основа неминуемо ще дадат положителни резултати: "В литературата няма първи, втори и трети места, както считат еснафите, има нещо друго. И аз съм член на Съюза на българските писатели, но не ми харесва, когато някой

Обществен вестник", № 11 (151) от 13 юли 2012 г., с. 6 има над 70 отзива на читатели, присъствали на тържествената церемония в Санкт-Петербургския Дом на писателя. Любопитно е да цитираме някои от отзивите: "Очень приятно узнать о том, что литературная жизнь бурлит и даёт такие замечательные результаты, как русско-болгарский проект: книги Филимонова и Стоянова." (Ирина Морозова), "Стойанов удивительный, энергичный поэт, творец.

мир Стоянов, могат отново да се възродят прекъснатите връзки между такива знакови култури на славянския свят като българската и руската. Дали е "закрита вселена" руската поезия за българския читател? За 15 години Владимир Стоянов превежда над 30 руски автори, сред които и световни поетеси като Надежда Кондакова, и талантливи студенти от Литературния институт "Максим Горки". "Дължни сме да съхраняваме славянската култура

гарската култура като "Държава на духа" на руския академик Д. С. Лихачов, което има значение и в новото ни време за истинските радители за духовен просперитет и култура. Днес човек сам избира какво да прави и какви компромиси да допуска. Дано любовта към литературата, славянството, разбирателството и толерантността, демонстрирани през тези седем дни между българските и руските писатели заразят за в бъдеще колкото се може повече хора на духа.

МЕЖДУНАРОДНО ПРИЗНАНИЕ НА ВАРНЕНСКИ АВТОР

ПАМЕТНИ "СЛАВЯНСКИ РАЗГОВОРИ"*

се намесва в моя живот, най-важното за мен е да бъда в хармония със самия себе си. Всеки човек, а творецът особено, е длъжен да защитава своята същност."

Във втората част на тържествената церемония Владимир Стоянов и Алексей Филимонов изнасят рецитал от свои стихове и преводи. С удивителна задълженост българският поет и бард изпява на старобългарски, български и руски свои песни. Публиката с признателност оценява необичайно високата култура на неговото пение както в духовните песнопения, така и в изпълнението на сложните съвременни песни.

Лауреатската вечер е широко отразена в пресата, като на публикацията във в. "Приневски край.

Удивительный человек. И Вы бы видели сколько в нём сил, доброты и человечности. Дружить с ним, по моему, счастье." (Павел Алексеев), "Герой заметки (Вл. Стоянов) - очень разносторонний человек, похвально! (Марис Гаркушин), "Спасибо большое за атмосферу присутствия на этой прекрасной встрече писателей и людей искусства. Рад познакомиться с современной Болгарской литературой." (Валерий Дьяченко) и пр.

На 12 юли Владимир Стоянов и Алексей Филимонов гостуват в телевизионното предаване на Александър Беззубцев-Кондаков "Текст в большом городе". В "славянския разговор", както го определя домакинът, българският поет споделя своето особено отношение към Санкт Петербург като град, символ на културното могъщество и творческия гений на руския народ. Само в условията на доброжелателство и взаимно уважение, според Влади-

ра, да се завръщаме към нашите предци – заявява Вл. Стоянов, - защото поезията и литературата, това е философията на живота." Коментирайки интереса си към поезията на Шаламов и Набоков, българският преводач аргументира своето пристрастие преди всичко със способността им да подхождат към Другия с любов и разбиране. Все в този смисъл Вл. Стоянов защитава и своята теза, че днес авторите не трябва

Побрал от руски източници
АНГЕЛ ДЮЛГЕРОВ

ВЕСТНИК „КИЛ“ -
С МЕДИЙНОТО СЪДЕЙСТВИЕ
НА ТЕЛЕВИЗИЯ
„ЧЕРНО МОРЕ“

ско поетическо сътрудничество в Санкт Петербург. Много е тъжно, че поезията в нашето време е малко и тази вечер, посветена на български автор, е едва ли не единствената за последните години. Неотдавна в едно интервю пред радио "Ехо Москвы" мен ме изненада въпросът на кореспондента: "Нима в Болгарии има поети?" – отбелязва в своето приветствие Красимир Лозанов. Широката руска публика е запозната и с още един съвместен проект – този път между Владимир Стоянов и Дмитрий Каралис. Годишите на тяхната дружба постепенно ги довеждат до идеята да издадат билингвистична книга на поезията на Владимир Набоков, още повече, че вече заедно са обиколили набоковските адреси в Санкт Петербург, били са и в Рождествено. В своето слово Владимир

кацията във в. "Приневски край.

Пътувайте с вестник

Той ще ви отведе в страната на прекрасното. Ще ви достави духовна наслада със своите стихове, разкази, есета, с историческите и публицистични материали, които публикува на страниците си. Всичко това само срещу 6 лева годишен абонамент. 12 броя в годината. Абонирайте се за вестник "КИЛ". Каталоген № 2584

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Иван Овчаров – главен редактор

Ванилин Гавраилов, доц. Людмила Стоянова,

Ангел Дюлгеров, Станка Бонева, Симеон Илиев

Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Хонорари се изплащат последните четвъртък и петък на месеца от 14 до 16 часа.

Издателство МС ООД, Печат: Разград Полиграф ООД

месечно издание

Култура, Изкуство, Литература

ISSN 1310-120X

адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. "Крали Марко" 11,

тел.: 052/639 374; 0885 210 890

e-mail: kil2009@abv.bg

www.kiliteratura.ucoz.com

Издава се с финансовата подкрепа на Община Варна